D'ací i d'allà

Núm. 72 ~ Desembre ~ Any 1923

Llet Condensada
marca
El Pagès

No en gasteu d'altra

PIANOS
PIANOLA-PIANOS

Únics instruments que poden ostentar la marca
PIANOLA

Central:
Passeig de Gràcia, 35

Sucursal:
Bonsuccés, número 5

Barcelona

Formosor del cutis

Un balcón. Una niña en el balcón. Alguien que no se ve pero que pasea la calle. Indudablemente la Peca-Cura anda por medio.

JOVENTUT PERPÈTUA

Sabó, 1'50. - Crema, 2'50. - Polvos, 2'50.-Aigua Cutània, 5'50.-Aigua de Colònia, 3'50, 6, 10 i 16 pessetes, segons flascó-Locions per al cabell, 4'50, 6'50 i 20 ptes., segons flascó

Últimes creacions : Productes sèrie IDEAL

Acàcia - Mimosa - Ginesta - Rosa de Jericó - Admirable - Matinel - Chipre Rocio Flor - Rosa - Vértigo - Clavell Muguet - Violeta - Gessami

Sabó, 3.-Polvos, 4.-Loció, 4'50, 7'50 i 20 pessetes, segons flascó.
Essència per al mocador, 18 pessetes flascó amb estoig

CORTÉS GERMANS

BARCELONA

NI CÓLICOS NI NÁUSEAS, NI IRRITACIÓN

PURGÁNDOSE CON LAS

SALES DE MEDIANA DE ARAGON

SE TOMAN DISUELTAS EN UN VASO DE AGUA TIBIA EN AYUNAS

Frasco de 10 a 12 purgas 3 Ptas
Cajita IDEAL para 1 ó 2 purgas 0,50..

FÁBRICA DE PRODUCTES CERÁMICS

Casimir Vicens

Rajoles i articles de Construcció

Despatx:
C. Tallers, 72

Fábrica:
C. Benaventi, pròxim a Travessera Sans

Telèfon 5090 A. **Barcelona**

FLUJO BLANCO

SALES TIMOLADAS DE MEDIANA DE ARAGÓN

CURAN, PREVIENEN las ENFERMEDADES ESPECIALES de la MUJER
VÉASE EL MODO DE EMPLEO EN EL PROSPECTO INCLUIDO EN CADA CAJA

Pídase cajitas "SALUS" de MEDIANA de ARAGÓN
Cajita de 6 bolsitas Pta. 1'25 en Farmacias

¿Que ens diuen les ratlles de la mà?

En altre temps es pretenia llegir en elles el pervenir. Avui, molt més que aqueixes ratlles, ço que ens interessa i sedueix és la suavitat, la blancor i la fragància exquisides que el Sabó Heno de Pravia comunica a les mans que l'usen. És el predilecte de totes les persones de bon gust.

Heno de Pravia

Es un sabó pur, sense barreges ni adulteracions de cap mena. El seu inconfundible perfum es manté tan intens al final com al principi de la pastilla. Si vostè compra una capsa de tres pastilles, observarà, en consumir la tercera, que amb el temps ha millorat en duresa i fragància. El veredicte del públic és unànim en reconèixer aquestes bones qualitats.

1'50 ptes. pastilla

Demani-s a les perfumeries i drogueries. - Perfumeria Gal. - Madrid

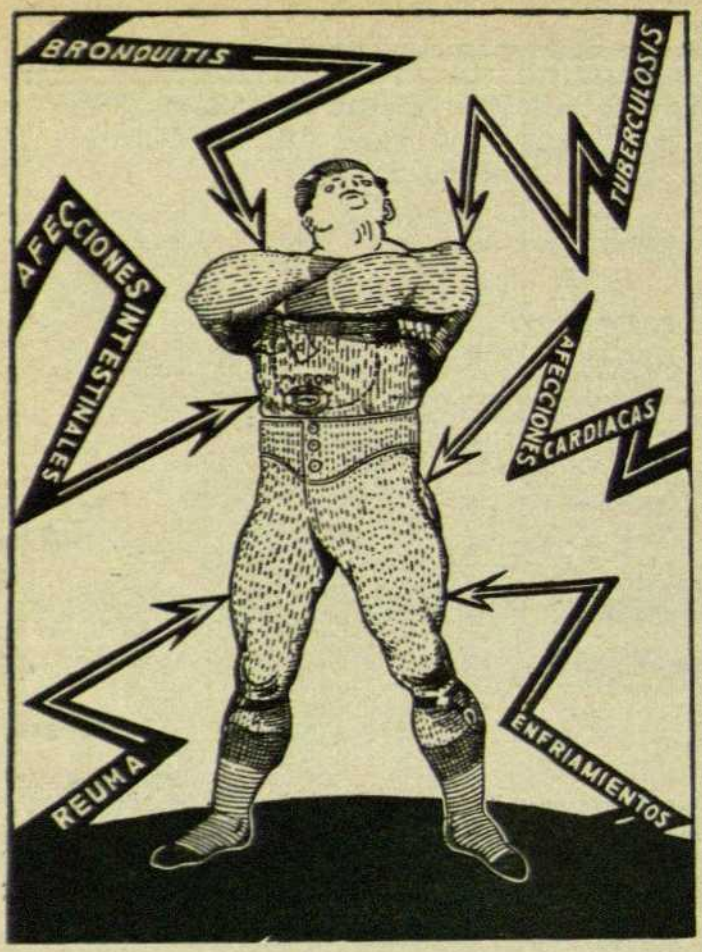

¿Voleu conservar la salut?

Useu els trajos de punt interiors marca

"Vigor"
Dr. Robber's

Patent número 59.216

EXIGIU la marca i la firma en totes les prendes

Higiènics i incencongibles
La ciència els recomana

Venda exclusiva:

Madrid - Tormo i C.ª, Magatzem de teixits, Sevilla, 16; Manuel Benéitez, Arenal, 16 i 18.
Barcelona - Benéitez i C.ª, Trafalgar, 2; Daniel Carreras, Ronda Sant Antoni, 63; J. Renom Garriga, Salmerón, 56.
Albacete - César Vidal.
Alacant - Vídua de Benavent, Llorca i Soler.
Badajoz - Delgado i Barrena.
Bilbao - Francesc de Larracoechea, Correo, 15 bis.
Cádiz - Reynares i C.ª.
Cartagena - Casa Nadales.
Córdova - Josep Fabra Copete.
La Coruña - Fills de Ferran Olmedo i C.ª.
El Ferrol - Heliodor Romero.
Girona - J. Oriol Carbó.
Gijón - Masaveu i C.ª.
Granada - Olmedo Germans i Garcia, S. en C.
León - Florentí Rodríguez.
Lleyda - Josep Ribé.
Málaga - Francesc Gómez Mercado.
Múrcia - Joaquim Cerdà.
Orihuela - Manuel Clemares.
Orense - Fills de Ferran Olmedo i C.ª.
Oviedo - Masaveu i C.ª.
Palència - Damas Aguado.
Palma de Mallorca - Benigne Palos.
Pamplona - Successors de Aldave.
Pontevedra - Fills de Ferran Olmedo.
Reus - Successors de P. Lladó.
Salamanca - Jesús Rodríguez López.
Santander - Valentí Lera i Lera.
Santiago - Pere Santos.
Segòvia - Jiménez Ridruejo i Companyia.
Sevilla - Algarín Germans, Lineros, 1 i 3.
S. Feliu de Guixols - J. Vilaret Xarnach.
San Fernando - Reynares i C.ª.
San Sebastián - J. Aristizábal.
Sta. Cruz de Tenerife - Vídua de Josep Maria Varona.
València - Maset i Poyo, Mar, 4.
Valladolid - P. i J. Andrés i Martín, S. en C.
Vigo - Chico i Fornos.
Vitòria - Manuel Olivares.
Zamora - Vídua de Francesc Prieto.
Saragossa - Marian Garcia Peraies. Coso, 49.
Paraná (Rep. Argentina) - Francesc Almendral i C.ª.
Montevideo (Rep. del Uruguai) - Josep Paternostro.

TOS,

Catarros, Bronquitis, Asma, Refredats, tos-ferina, Grippe, es curen prenent l'acreditat medicament

AIXAROP FIGRAN

De venda en farmàcies
i Centres d'específics

LABORATORI HIGIONE

Calàbria, 67 :: BARCELONA

ANÈMIA,

Clorosis, debilitat, inapetència, convalescència, i la pobresa de sang, es curen prenent el poderós tónic reconstituent

GOTES ROYEN

(sanguínees)

De venda en farmàcies
i Centres d'específics

LABORATORI HIGIONE

Calàbria, 67 :: BARCELONA

El Cantàbric

Ostres i Mariscos

Especialitat en arròs i sopa a la Marinera

Sta. Anna, 13 *Tel. 4222 A.*

Barcelona

Asmàtics, Bronquítics, Tuberculosos

si voleu lliurar-vos de vostres malalties feu sempre ús del

XAROP VIAN

compost amb extrets de diverses plantes medicinals, les quals tonifiquen els bronquis i pulmons, fent desaparèixer la irritabilitat i infecció, sens causar perjudici a l'estómac.

Laboratori "El Siglo"

Carrer Sant Pau, 33 - Barcelona

VOLUM XII BARCELONA, DESEMBRE 1925 NÚM. 72

D'ací i d'allà

MAGAZINE MENSUAL
DIRECTOR
IGNASI FOLCH i TORRES
EDITORIAL CATALANA
ESCUDELLERS 10 BIS
BARCELONA

SUMARI

Motius nadalencs en la pintura alemanya, *F. S.* — Pau als homes de bona voluntat, composició de *Jaume Busquets.* — Aquell Nadal...! (poesia), *Camil Geis.* — Raja tió!, composició de *F. Fàbregas.* — La Cançó del Trobador, *Jaume Martí Marull.* — Actualitats. — Les nines i els ninots a través de la història, *Ll. F.* — El petit Nadal de «Toto», per Émile Gebhart, *Oriol Torres, trad.* — Les joies de la Corona Imperial de Rússia, *Miquel Capdevila.* — Actualitats. — Col·lecció d'Adagis Catalans il·lustrats, per Josep M.ª de Castellar, *F.* — Un Nadal en l'Estepa, per Alexander Arndt, *O. T., trad* — Reportatges ciutadans: Els venedors ambulants, *Joan Clar.* — Nit de Nadal, a la llar (poesia), *Mn. Lluís G. Pla.* — Cap d'Any fantàstic, per Émile Gebhart, *Alfred Gallart, trad.* — Que torna?, per Ivan Vanoff, *Josep M.ª Casas Homs, trad.* — Crònica Catalana, *X.*
Suplements: Adoració, per Filippo Lippi. — «Un ball a mitjans del XIXè segle», dibuix d'Emili Ferrer. — L'hivern, per Breughel, el Vell. — L'adoració dels pastors, dibuix de Rembrandt de la Bíblia.

REDACCIÓ: FERLANDINA, núms. 7, 9 i 11

Preu: 1'25 pessetes

Motius nadalencs en la pintura alemanya

INDUBTABLEMENT els pintors moderns comparats amb els antics, s'han secularitzat més i més. Cosa que està en relació directa amb la general evolució dels nostres temps.

S'equivocaria, però, qui cregués que això hagués portat un oblit de les vides religioses. Res semblant ha succeït: ha pogut evolucionar la pintura, però aquesta evolució ha girat a l'entorn d'un mateix punt i al capdavall no ha fet més que donar-nos noves creacions, millor dit, noves interpretacions d'un mateix assumpte.

I per això i, malgrat la secularització més amunt senyalada, avui com avui el poder i la influència de les llegendes cristianes no ha pas sigut desbancat, i, tant en l'ànima del poble com en els dominis de l'art, manté la seva preponderància.

A l'entorn d'aquest camí seguit per diferents pintors, no deixarà de esser-hi escaient un petit comentari.

La pintura de Fritz von Uhde, és sens dubte la més viva en el cor de tothom.

Ell fou el primer en donar pictòricament nova forma d'expressió i de maneres al vell esperit cristià, barrejant-lo i

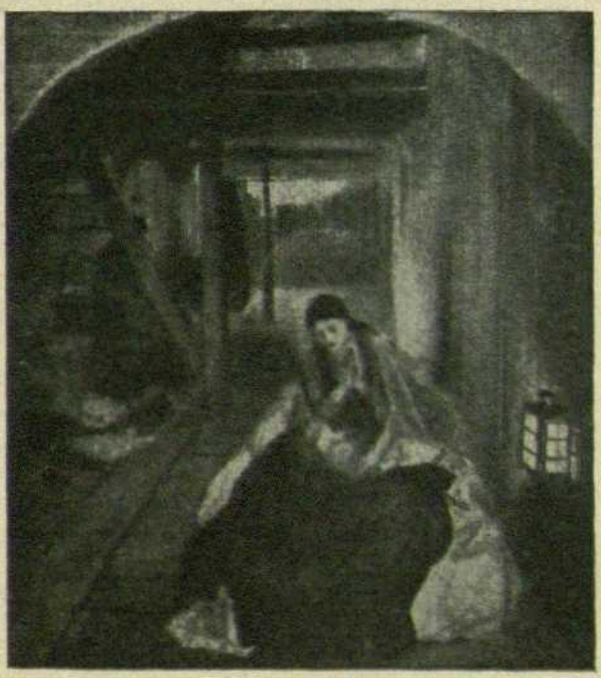

Fig. 1.-Fritz von Uhde: *Vigilia de Nadal*

fent-lo lligar amb perspectives socials modernes, la qual cosa donà a aquelles llegendes potser un sentit encara més pregon i, per tant, més humà, millor potser, més vital.

Crist era en ell com un modern salvador del poble a qui seguien els pobres desheretats i els infants; Maria, una afligida fembra proletària qui duia amb muda resignació el pes del seu destí.

L'anada cap a Betlem, on una runa d'estable i una miserable menjadora esperaven a Maria, fou pintada per ell amb tal realisme, que donava talment la sensació d'una *anada pesadíssima*.

Una altra vegada pintava a Sant Josep amb la serra al costat, acompanyant la seva jove Esposa per un pèssim camí cap un poble llunyà. Maria duia un cistell tapat amb un mocador i caminava vacil·lant, cansadíssima.

En una altra tela, aquesta Dona està sola en mig de la neu, panteixant a la vora d'una cleda. Sobre son cap hi posa un halo i les seves mirades imploren ajuda al seu company de camí, qui pidola hospitalitat per a Ella.

La vigília de Nadal (fig. 1), també va ésser pintada abandonant completament i total el llast dels pintors avantpassats. Deixà de pintar-hi el bou

Fig. 2.-Mateu Schiestl: ***L'Adoració dels pastors***

Fig. 3.-Hans Thoma: ***Repòs en la fugida a Egipte***

i la mula. Sant Josep roman completament al fons i en un costat, recollint, per tant, tot l'interès en la figura de la Mare, que s'està mirant amb ulls baixos, presa d'entusiasme, el Fill benaventurat. Té a més a més les mans juntes com si resés. Racionalista, vol justificar la llum que il·lumina el quadre, i penja un fanal a la paret, en primer terme.

Segurament que aquest racionalisme i l'influència que emergí de l'obra d'Uhde, donà lloc als que el succeïren a no servar la mateixa severitat, però aquell *humanitarisme* més pregon i més sentimental subsistia.

Fig. 4.-Paul Plontke: *Repòs en la fugida*

Hans Thoma, pel seus sentiments, per la seva ànima germànica, se sembla molt a Uhde, però és més fidel a la tradició. Malgrat això, la seva ànima infantívola s'imposa i busca més els contactes lleugers i escaients dels contes alemanys amb el món de llegendes bíbliques, que no pas les relacions amb els sentits socials moderns. En aquest caient segueix les petjades de Dürer i de Cranach.

Una vegada deixa reposar a Maria i a Josep, en la seva fugida a Egipte, a la vora d'un reguerol ple de brossa i els àngels toquen al voltant seu com sílfides.

D'aquesta presentació, bon xic enjogassada, s'enlairava de cop i volta en una altra d'estil més gran, gairebé monumental.

Recolzats en la soca d'un arbre (fig. 3) s'arredossaven els fugitius. Sant Josep romania a un costat, profundament pensatiu; Maria, d'una floreixent joventut matronal, donant-se tota al Noi; i a dalt, un núvol clar i una música angelical.

A questa composició senyala enfront d'Uhde una construcció més exacta i clàssica, però, malgrat això, Maria té una serenor i el Nen Jesús, que està en la seva falda, una tal expressió, que us guanyen el cor tot seguit.

Una passa més cap els mestres antics — que sovint passen a frec de nostra ànima amb el món que representaren — va donar-lo Mätthaus Schiestl, arribat de Salzburg a Munic.

Era fill d'un pagès catòlic i té en la pintura moderna una consideració i una posició semblant, podríem dir, a la d'Anton Bruckner i Joan Brahms en la música simfònica. Ni Thoma, ni Uhde han viscut inútilment per

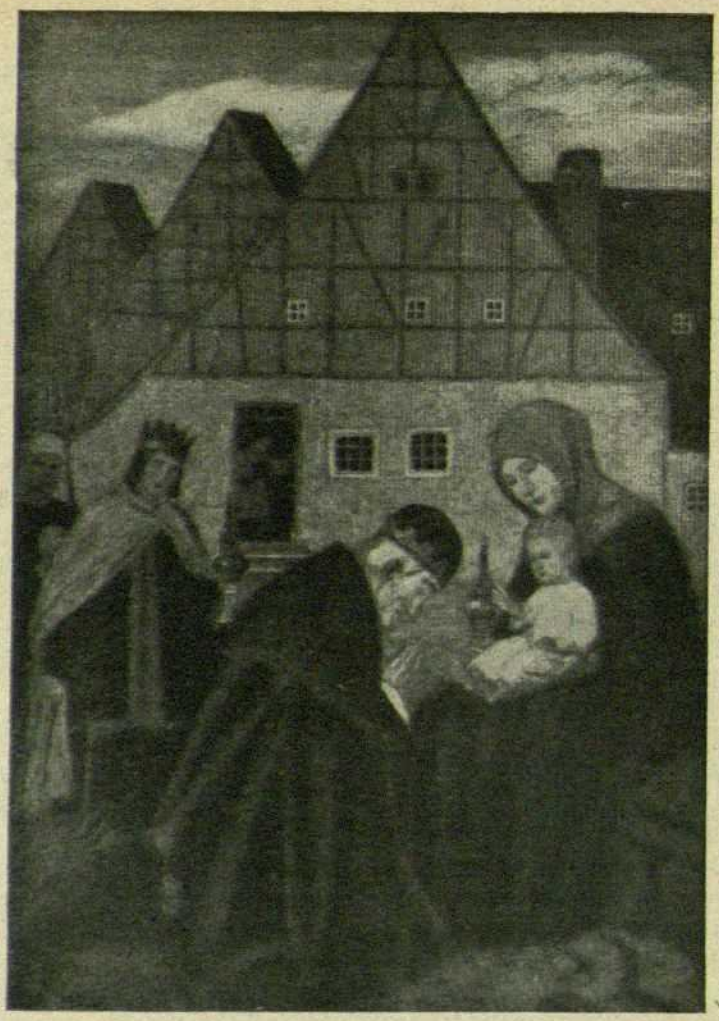

Fig. 5. - **Mateu Schlestl:** ***Els Tres Reis d'Orient***

ell, però estima molt més que ells i el viu molt més, l'antic món de la fe i de l'innocència. Ha conservat com una *serenor d'ànima* que illumina tot el que representa com d'una llum interior. No és, però, tan conegut com mereix esser-ho, si bé un llibre escrit amb entusiasme i ben illustrat, d'En Cajetan Osswald i que va dedicar-li, va fer-lo popular pel Nord d'Alemanya.

Entre les seves interpretacions bíbliques sobressurten principalment els quadros nadalencs.

Ell també va pintar igualment que Uhde a Maria i el Noi, a l'estil de l'actualitat, però en lloc de voltar-los d'ambient proletari, els situà en el món simple dels pobles isolats entre les muntanyes.

En aquest escenari íntim, que se simplifica o amplia—segons les cir-

cumstàncies —l'adoració dels pastors (fig. 2) o dels reis (fig. 5) guanya un caràcter familiar i alegroi.

Tanmateix hi ha molt d'alemany en aquestes pintures de Schiestl. Fan pensar també, però remotament, en les de Schwind i Ludwig Richter, però Schiestl obté efectes molt feliços: realment sent el Nadal.

També els pintors moderns cerquen—uns per un camí, altres per un altre—interpretar els assumptes religiosos.

Cal remarcar el zel del pintor berlinès Paul Plontke, qui preté renovar la tradició dels mestres antics amb mitjans moderns, fent a més a més una mescla ben reeixida de tendresa i d'humor (fig. 4), com hem vist. Arreu produeix el naixement de Jesús la mateixa commoció i si fa o no fa els mateixos sentiments.

Les circumstàncies que envolten el fet ofereixen, però, munió de magnífics motius pictòrics que són i han sigut aprofitats qui sap les vegades, per tal com donen un lliure marge a la fantasia per a estendre's amplament i magnífica.

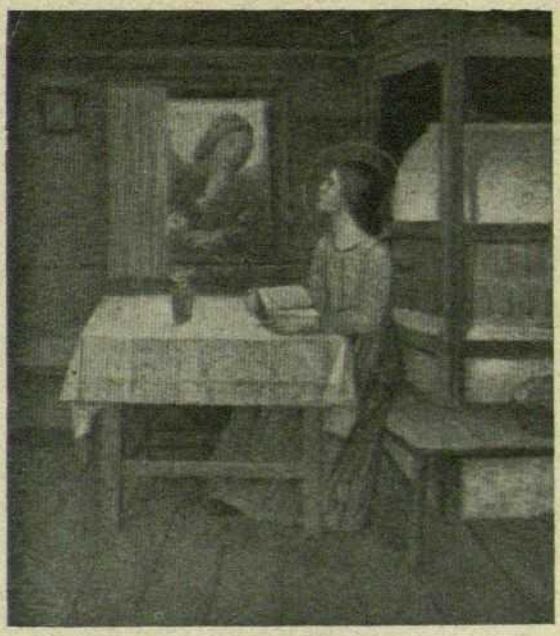

Mateu Schiestl: ***L'Anunciació***

Oi més, des de la proclamació dels Àngels fins a la fugida a Egipte — que deixà lliure al Salvador del seus perseguidors—quina riquesa de sentiments! Quantes tendreses i possibilitats de pintar de múltiples maneres, munió de caràcters i situacions!

Nadal, Nadal!

El teu encís i el teu misteri cobricelen també, com d'un dosser, la glòria de més d'un mestre de la pintura.

F. S.

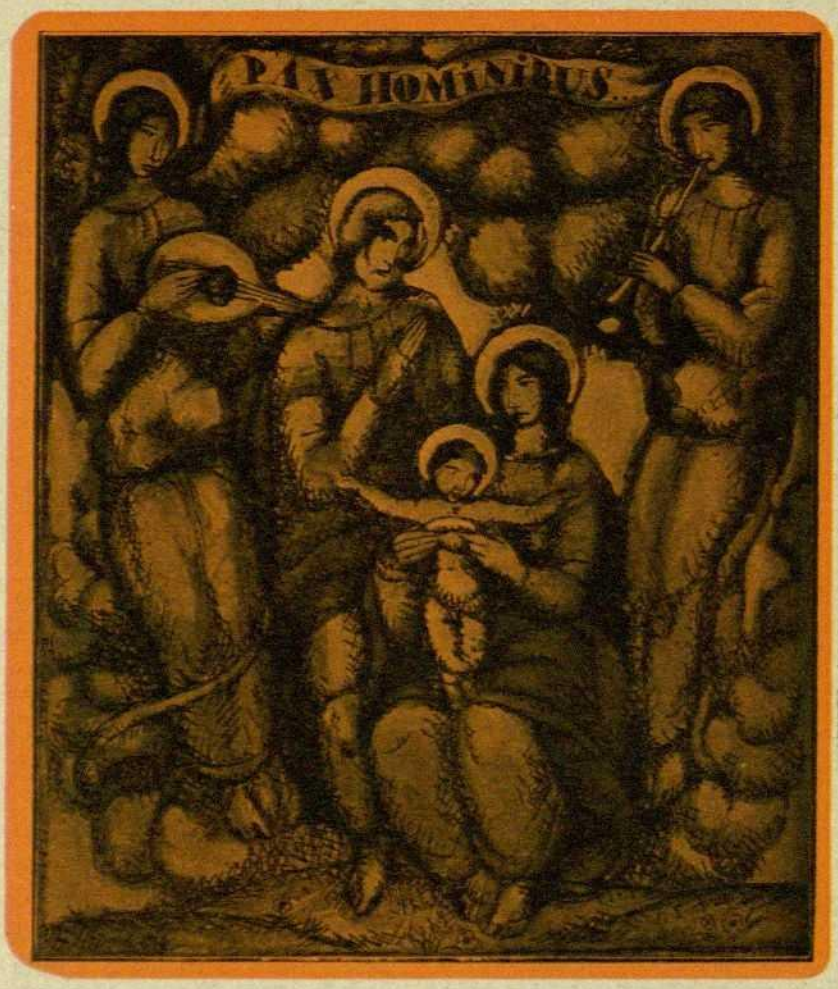

~ PAU ALS HOMES DE ~
~ BONA VOLUNTAT ~

COMPOSICIÓ
DE
JAUME BUSQUETS

AQUELL NADAL...!

Enyorem el Nadal de l'estampa de boix;
enyorem el Nadal de les panses i figues.
El Nadal cada volta se'ns torna més moix,
sens el bruit dels ferrets i les flautes antigues.

Enyorem el Nadal de la Missa del Gall,
tan ingènua i claferta de santes frisances;
el Nadal del Pessebre amb el riu de cristall
i amb aquella carreta curulla de panses.

Enyorem el Nadal de la vella cançó,
que ens menava al Portal de la santa alegria,
amb aquelles aromes de mel i matò
i amb aquella musica tan clara i tan pia.

Que s'ha fet del Nadal de l'estampa de boix
amb aquells pastorells de flamants barretines?
L'esperit de la terra es rossega, tot coix,
i no fa reverència a les coses divines.

El Nadal, però, passa immutable, i si el cor
no es fa humil i xiquet com l'Infant de Maria,
el Nadal també passa, el Nadal mai no mor,
més al cor no penetra la seva alegria.

CAMIL GEIS

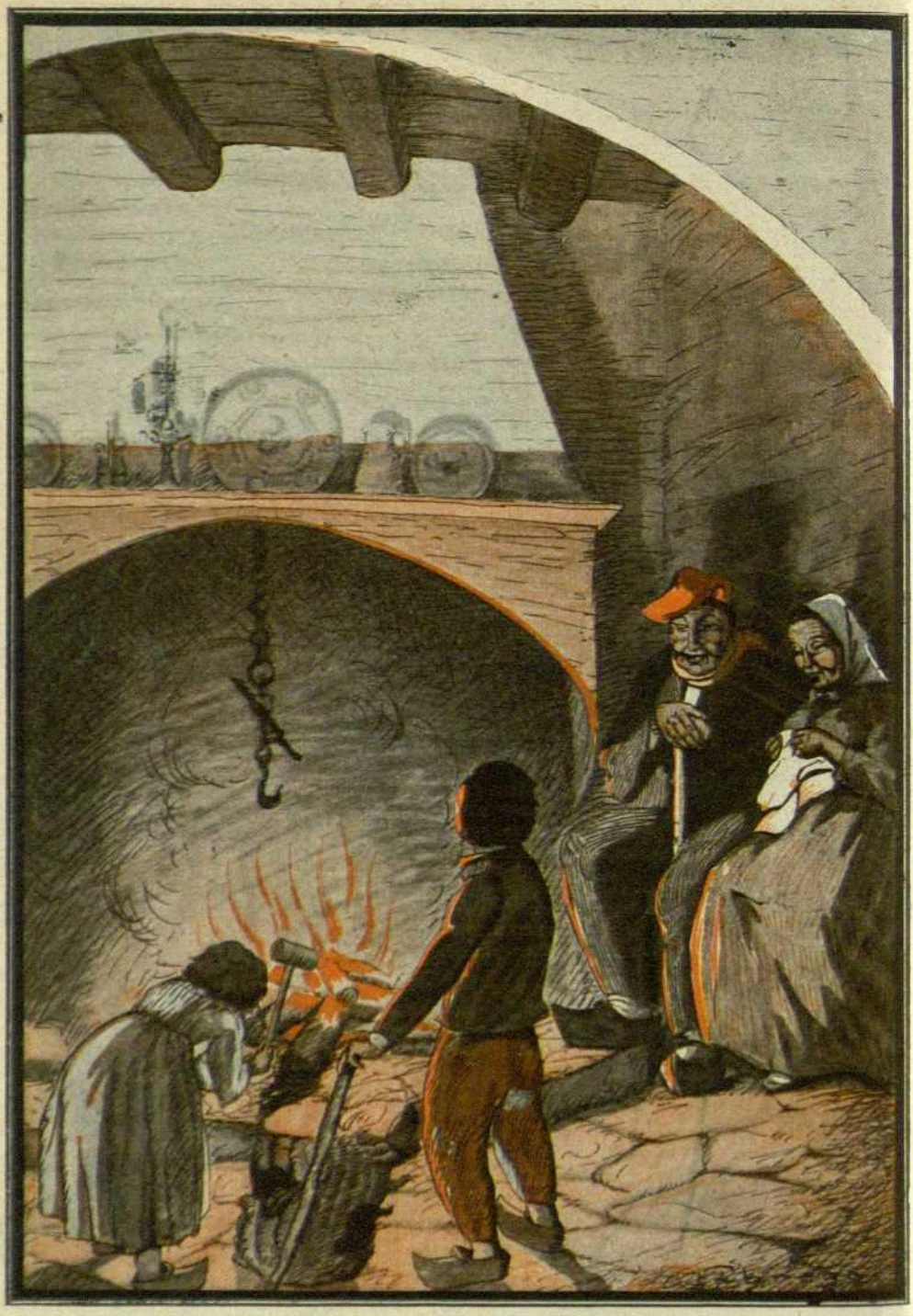

RAJA TIÓ!
Composició de F. Fàbregas

Concursos de D'ACÍ I D'ALLÀ

HAVENT estat sol·licitat per part de bon nombre d'artistes dibuixants i fotògrafs — alguns d'aquests professionals que hi pendran part FORA CONCURS — l'ajornament de la data d'admissió dels treballs destinats als Concursos convocats pel nostre Magazine per a premiar la millor portada pel D'ACÍ I D'ALLÀ i la millor col·lecció de sis fotografíes de dames i damisel·les catalanes, l'EDITORIAL CATALANA ha accedit a aquell prec, tan per entendre que el termini concedit primitivament fou excessivament curt, com per a poder donar una major importància a aqueixes dues manifestacions que tan ben rebudes han sigut pels nostres artistes.

Per tal, doncs, de complaure als que s'han dirigit a nosaltres, es fa avinent als interessats i a tots els artistes en general que QUEDA AJORNAT EL TERMINI D'ADMISSIÓ DE PORTADES I FOTOGRAFIES DESTINADES ALS CONCURSOS DE D'ACÍ I D'ALLÀ, FINS EL DIA 31 DE L'ACTUAL MES DE DESEMBRE.

La Tancó del Trobador

ERA la vigília de Nadal. Nevava tan copiosament, que tot el Comtat d'Aussona i els plans i les muntanyes de l'entorn eren amagats sota l'espessa i abundosa capa immaculada.

Huc d'Irnell passejava furiós per una estança de son castell tan ombriu com alterós. De tant en tant parava els seus passos davant la llar flamejant, per revenir-se un xic del fred que el dominava: després tornava al finestral per a convèncer-se de que el temporal encara no havia amainat, i llavors reprenia novament el camí entorn de la cambra, amb fúria creixent, amb muda desesperança, que feia entenebrir encara més son esguard.

Era la tercera vegada que fracassava el seu intent de portar al convent de Sant Joan a sa filla Agna Maria.

Semblava com si un poder sobrehumà s'interposés als designis d'Huc d'Irnell, fent moure els elements i les circumstàncies per tal de destorbar sa voluntat. I com més obstacles sorgien impedint l'allunyament de la donzella, més esperonaven la seva obstinació aferrissada de separar-la d'ell a tot cost.

I Agna Maria, com una flor reclosa que creix bella i formosament, però delicada i feble per la manca de sol, que era l'amor de la seva mare la Comtessa, morta en el trànsit del seu infantament, i el desamor del Comte, son pare, que l'avorria i menyspreava per no haver-se realitzat sa voluntat de que fos un hereu el seu successor, plorava amargament la mala ventura d'haver vingut al món tan dissortada.

A cada nou encís que, malgrat les penalitats, anava conquerint amb els anys l'afligida donzella, corresponia el Comte amb un més gran i més marcat menyspreu i avorriment.

I la ferotgia d'Huc d'Irnell fou terriblement exasperada quan hagué esment d'una secreta inclinació d'Agna Maria, amb vehemència corresposta, per un noble trobador de la Cort de Berenguer Ramon, el Comte de Barcelona, anomenat Artús del Gai Bordó.

Aquell amor tan innocent al que Agna Ma-

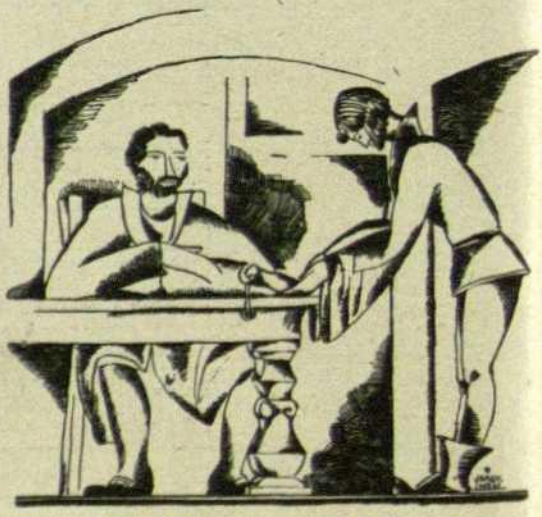

Malgrat el temps desavinent, un missatger es féu anunciar. (Pàg. 913)

«UN BALL
A
MITJANS
DEL
XIXè
SEGLE»

Dibuix
d'Emili Ferrer

SUPLEMENT
ARTÍSTIC
AL NÚM. 72
DE
D'ACÍ I D'ALLÁ

ria s'havia entregat, ja que era la primera i única guspira de tendresa que son cor havia copsat en aquest món, fou la seva sentència, inapel·lable, que la condemnava a renunciar tot goig en eixa vida, car Huc d'Irnell, implacable, havia decidit que fos reclosa immediatament i a perpetuïtat en el cenobi.

I així com son intent va fracassar les altres dues vegades per causes impensades que l'impossibilitaren de portar-lo a terme, ara, que tot era previst i calculat, la neu odiosa venia a dificultar el trànsit per tots els paratges, imposant a la força un nou ajornament.

I aqueixa idea era la que el feia remoure, dins la cambra, com un lleó reclòs en una gàbia.

Malgrat el temps desavinent, un missatger es féu anunciar. Venia de part d'Oliva, el Bisbe d'Aussona i Abat del Monestir de Santa Maria de Ripoll.

Huc d'Irnell desplegà el missatge i va llegir: «La feliç arribada de nostre parent, Comte i Senyor Berenguer Ramon, amb gran noblesa de cavallers i cortesans, per a honorar en aqueixes festes de Nadal nostre amat Monestir, em mou a convidar vos. Vos prego no hi manqueu.—*Oliva.*»

Huc d'Irnell, malgrat la brevetat del missatge, el va llegir detingudament dues o tres vegades, com per asseverar-se de que no hi havia equívoc en el contingut d'aquelles ratlles. I a cada nova lectura, una arruga de les que solcaven son front es desfeia, i son esguard cobrava una expressió de joia mal dissimulada, que reflexava clarament els pensaments plascèvols que el missatge li havia suggerit. I tot seguit es disposà a ordenar els preparatius, i es féu abillar amb tota pompa i magnificència, i al cap de poques hores, cavalcant un magnífic corcer, que per sa blancor es confonia amb la neu que briosament potejava, era camí del Monestir de Santa Maria, el meravellós i sorprenent cenobi que el seu bon amic havia fet bastir per a perpetuar la glòria d'aquell temps, per tots els segles.

Quan va arribar al Monestir, Oliva el va estrènyer dins sos braços.

—I Agna Maria?

—Esperant l'hora de vestir l'hàbit de Sant Joan.

—Ja és ferma sa voluntat, ara?

—Ho és la meva, i crec que res hi manca. És a dir que ha volgut honorar-nos nostre Comte i Senyor — digué Huc per a canviar de conversa.

—I vos no podíeu mancar-hi, essent-hi lo bo i millor dels Comtats de la Marca — li deia el Bisbe, transportat de joia.

—Mercès, bon amic. Sou tan bo per la Cort com per l'Església. Som molts els convidats?

—Hi ha Tallaferro de Besalú; hi ha Guifre de Cerdanya, el meu germà volgut, i Armengol el d'Urgell. Hi ha els bisbès Berenguer, Guadalt Wifred i Ameli. Hi ha cinc ric-homes del seguici d'honor d'Ermesindis, nostra Comtessa sobirana, i un bon nombre més, que ja podreu conèixer. Avui Ripoll, com un pare amorós, a tots vos obre les portes de bat a bat per a aplegar-vos.

—Així caldrà que ens portem com a bons fills, ja que un pare tan amorós ens hi aplega.

—Així jo vos hi pugui veure, ara i sempre.

I ambdós s'internaren vers la sala abacial, on es feren les cerimonioses presentacions.

El dinar ja era a les caballes. Berenguer Ramon, molt complagut, ponderava la magnificència interna i exterior del gran cenobi, que tan bé harmonitzava amb el magnànim i exquisit tractament que s'hi rebia.

I per a correspondre a tan bell procedir, a més dels privilegis que atorgava al Monestir, i al qui amb zel sense parell l'havia fet bastir, pregava al Trobador de sa Cort que amb esparces lo més belles possible, es fes ressò dels sentiments de gratitud que tots sentien.

Artús del Gai Bordó es disposava a polsar son llaüt, però Oliva el va interrompre vivament.

—Sigui'm permès, noble Senyor, que tot agraint la vostra gentilesa, ja que així ho voleu, que pugui al menys pregar al noble jovencell que no vulgui regalar mes oïdes amb elogis que no vull ni mereixo. Grat me serà a mi com a tots l'escoltar-lo; però encara que siga desobeint-vos, prengui per tema del seu cant o un elogi d'Ermesindis, la vostra augusta mare, a qui reverencio, o una gesta de guerra que enardeixi el vostre pit de braus guerrers, o una cançó d'amor; que encara que em veieu vell, sota aqueix hàbit hi ha un cor propici per a compendre els lais d'un trobador, per abrandats que siguin del foc en què es consum son cor en plena joventesa.

I a un gest d'assentiment del Comte Be-

I ambdós s'internaren vers la sala abacial... (Pàg. 913)

renguer, Artús, amb emoció, ferint les cordes de son llaüt, es posà a cantar:

— Jo só en l'amor ben confiat,
tant en el goig com en la pena:
ma vida tota li he servat,
car en l'amor sóc ben confiat.
Ell de ma vida ha disposat,
i ell els meus passos és qui emmena:
jo só en l'amor ben confiat,
tant en el goig com en la pena.

Era un infant blanc i rosat;
era una flor mig llir, mig rosa:
tot jo en sigui meravellat,
d'aquell infant blanc i rosat.
Sols un esguard fou-me adreçat,
i en fou ma vida ja commosa:
era un infant blanc i rosat;
era una flor mig llir, mig rosa.

Ni jo sé pas, com fiu captiu,
i Ella jo crec també ho ignora:
amor tan sols sap el motiu;
jo no sé pas com fiu captiu.
Mes si ara sols per mi Ella viu,
jo moro i visc per Ella, alhora:
jo no sé pas com fiu captiu,
i Ella jo crec també ho ignora.

Fou el dolor qui ens va juntar;
és la dissort qui mai no ens deixa:
hem de sofrir per estimar;
fou el dolor qui ens va juntar.
Quin jorn el cel voldrà escoltar
pietosament la nostra queixa?
Fou el dolor qui ens va juntar,
és la dissort qui mai no ens deixa. —

La veu d'Artús era suau i trista com un sospir. Tots els comensals escoltaven atenta i silenciosament. L'atmosfera havia devingut densa i carregada, i Huc d'Irnell, que respirava fatigosameat, parlà breus mots amb Oliva i va eixir al claustre, on encara la neu es mostrava sens màcula de petjada: i amb son vagar desordenat d'ací d'allà, en breus moments desfeu tota la puresa d'aquella càndida visió.

A dintre el refectori, Artús amb veu més feble i desmaiada finia la seva troba.

— Era un infant blanc i rosat;
era una flor mig llir, mig rosa:
tot jo en sigui meravellat,
d'aquell infant blanc i rosat.
Sols un esguard fou-me adreçat,
i en fou ma vida ja commosa:
era un infant blanc i rosat;
era una flor mig llir, mig rosa. —

Després un altre Trobador va entonar una cançó guerrera, i les converses es decantaren vers la propera expedició a les afraus pirenenques per bandejar els serraïns que hi romanien.

Oliva eixí a l'encontre d'Huc d'Irnell.

— Tanmateix sou un bon xic cruel, de desairar a l'enamorat trobaire, quan aqueix expressa tendrament la seva passió, tan gran com dissortada, per vostra filla Agna Maria.

— A qualsevol que no fos el bisbe Oliva ja no li hauria tolerat semblant parla, que pendria per burla. Ara em resigno, i prego a l'amic que no parlem d'una qüestió que tant m'enutja.

— Ja és ésser importú aquest meu insistir; però com que, per sobre de tota amistat, Déu me dóna una ampla potestat per a intervenir en les consciències qui torcen el seu voler diví, ja em permetreu que parlem de ço que afecta a Agna Maria. ¿Què pot moure-us a una tal intemperància?

— Vull a Agna Maria per al claustre.

— Però, si es manifesta sa contrària voluntat. No podeu oblidar aquest amor que és un obstacle.

— Primer voldria veure ma nissaga perduda i esventades les cendres de ma casa abans de consentir en què ma filla fos desposada amb un d'aquests homes, porucs i febles, innobles i roïns, qui per no poder brandar una espasa, juguen llaüts, i vengen els agravis amb cançons, occint, però, amb la llengua com les serps i les fembres mal nascudes.

— No oblideu que aquest matí, en arribar, seguint la veu del cor, la que és la veritable veu de mon amic, heu dit que aquí aplegats caldria que ens portéssim tots com a veritables fills d'un pare amorós, que equival a dir, com a bons germans. Jo ara la invoco aquella veu, per a que noblement refeu el juí equivocat amb el que heu ofès a un germà vostre, hoste com Vós a dintre de ma casa. Artús, malgrat la vostra opinió, és fill d'una noble casa de Provença, i és tan bon trobador, com cavaller; car ha provat son valor en nobles lluites, més d'una volta.

— Torno la fama al Trobador, si tant voleu. ¿Però és que un pare no pot gaudir el consol de tenir una filla que pregui per ell des d'un cenobi, com podria fer-ho un àngel del cel estant?

— Ja ho crec que sí. I ben sortós el pare aquell qui pot lograr-ho. Però Vós us heu de resignar a que l'àngel pregui més aprop vostre, car és ben manifesta la voluntat de l'Etern. En primer lloc, ja hem vist com s'ha fustrat el vostre intent cada vegada que heu volgut realitzar-lo. I tornarà a fustrar-se encara, perquè jo us dic que el convent de Sant Joan sofreix un trànsit greu, per mancament de l'abadesa Adelaisa amb el Comte Arnau, per lo que serà prompte clausurat, i aquella comunitat dissolta.

Ja sé que em direu que hi han altres cenobis: però la nova dilació que això suposa ens dóna temps a que escoltem les innocentes queixes que del vostre castell hom diu que ixen tristament.

Les llàgrimes constants de vostra filla són la prova evident de quant amarg és el sacrifici que li aneu a imposar. Desoir aquest plor d'Agna Maria, és ésser cruel. I aqueixa crueltat caurà, com taca inesborrable, damunt del vostre nom.

Penseu-hi en aquest plor que fa tant temps ocasioneu. Penseu que un jorn, sense més descendent del que ara preteneu bandejar de vostra vora, la vostra vellesa pot ésser-ne greument torbada sens mercè ni pietat. Com més insensible sereu ara al seu dolor, més, llavors, sereu ablanit i contristat per l'accent planyívol de sa veu, que us sonarà a tothora amb fatídic record, ja torbant-vos la placidesa del jorn, ja robant-vos la son en les nits llargues, tot ferint vostres oïdes i el vostre cor, el plor inconsolable d'aquests dies, sens que res hi pogueu fer llavors per a endolcir la pena de tants anys. I encara en l'altra vida, com una acusació per la vostra duresa, ressonarà aquest plor, retreient-vos implacable el mancament que cometeu. Quan ara, solament amb una mica d'aquell sacrifici tan grat a la Divina Providència, dominant aqueixa veu mal aconselladora de l'amor propi que vos priva d'escoltar l'altra veu més pura de l'amor a vostra filla, tota aqueixa tempesta pot quedar esvaïda per mostrar-vos el cel de la vostra felicitat aquí en la terra, aparellat amb la benaurança eternal. —

Huc d'Irnell, res contestava. Immòbil com una estàtua, semblava que ni hagués escoltat tan sols les paraules del Bisbe-Abat, a no ésser que la visible agitació de son pit demostrava lo contrari.

Oliva aprofità aquells moments per a re-

... apadrinant-los el Comte Berenguer Ramon i beneint-los el Bisbe-Abat, amb amorosa mà i els ulls llagrimejants de joia. (Pàg. 917)

pendre amb influència decisiva la seva exhortació: mes fou interromput per les veus del refectori reclamant la seva presència, car Berenguer Ramon demanava el seu consell per a apreciar una qüestió que es debatia.

I Huc d'Irnell restà encara una estona sense fer cap moviment. Després, lentament, com revingut d'un somni, anà donant-se compte que dels seus peus, esfonsats dins la neu, muntava una dolor terrible que l'anava envaint. Volgué fer una passa, i, flectant-se-li els genolls, va caure en terra, perdurs tots els sentits.

* * *

Al punt de la mitja nit les campanes del Monestir es desfermaren, llençant pels aires les veus vibrants de llurs bronzes multisonors.

Les teieres flamejants, projectant sa rogenca claror damunt la façana i el magnific frontal, de superba escultura policromada com un tapís de vius i fulgurants colors, accentuaven més els seus relleus, que, amb el flameig oscil·lejant, prenien l'aspecte d'éssers movibles i vibrants.

I a dintre el temple, resplendent i magnific, s'hi apretava pacient la multitud congregada, que de tots indrets havia acudit atreta no sols per l'encís que els tenia una Missa del Gall amb la plana nevada i el cel cobert d'estrelles, sinó per a admirar-se en l'espectacle desacostumat de tanta noblesa com hi havia aplegada.

I a fe que era captivador veure els Bisbes revestits amb llurs sumptuosos ornaments, i els nobles, presidits per Berenguer Ramon, amb llurs vestidures, que rivalitzaven en riquesa i esplendor.

Per damunt de totes aqueixes gales i oripells, abstrets per complet del devassall de llum i musica que els envoltava, Artús i Agna Maria, com si després d'un somni penós que hagués durat dies i dies, s'haguessin trobat de sobte sens pensar, ben aprop l'un de l'altre, restaven meravellats; ella a punt de desmaiar de tanta felicitat; ell impotent per a contenir el seu cor, que li colpia el pit de tanta força com li bategava.

Com pressentir tanta ventura, justament en els jorns en què la realitat era més trista!

I tan planerament com tot havia esdevingut. Quan el Comte Irnell fou trobat inanimat damunt la neu del claustre, Oliva, ignorant de moment ço que pogués ocórrer, manà tot seguit que amb una llitera anessin a cercar Agna Maria. El castell sols distava escassa-

ment una llegua del Monestir. Això féu que la donzella hi pogués acudir sense tardança. Més així i tot, en arribar-hi, el Comte ja era restablert de l'accident. Amb un trist somriure rebé a sa filla; i després, com si una força secreta li hagués llevat tota voluntat, ja no va oposar cap més resistència a quan el Bisbe, son amic, va disposar.

I així la parella jovençana, ben poc avesada a tan meravellosos transports, durant aquella Missa memorable, vivien els més sublims moments de llur vida, prenent més bé tot quant els envoltava per passatger i fantasiós ensomni, que per vera i durable realitat.

Després de l'Evangeli, tots els Prelats i la Noblesa adoraren l'Infant Jesús en mans del Bisbe Oliva. Davant l'humil Infant, els Bisbes hi abatiren llur alta jerarquia; les dames hi humiliaren llur fastuosa pompa, i els cavallers reteren llurs indominables acers.

Mes quan el Comte Huc fou a besar l'Imatge veneranda, un plor d'infant llarg i punyent va ressonar per tot el temple. Les mans del Bisbe Oliva van tremolar un xic: més tremolaren encara, tot besant, els llavis d'Huc d'Irnell.

Ningú veié l'infant desconhortat, això que amb l'esguard molts el cercaren; però el Bisbe i el Comte, sense dir-se ni un mot, prou entengueren en llur visible emoció, que aquell plor ignorat,—fos per un casual coincidir, fos per un esdeveniment providencial—tenia una estranya relació amb ço que durant el dia havia esdevingut.

I el Comte en fou tan afectat, que amb un ferm penediment del seu passat procedir, donà tot seguit el seu beneplàcit perquè la voluntat de sa filla fos realitzada.

I a l'endemà mateix, les noces es van celebrar amb pompa sens igual, en el mateix Monestir, apadrinant-los el Comte Berenguer Ramon i beneint-los el Bisbe-Abat, amb amorosa mà i els ulls llagrimejants de joia.

* * *

Des d'aquell jorn, el castell del Comte Irnell cobrà un aspecte ben diferent. Perduda la seva antiga aparença trista i basardosa, per la llum que brollava dels oberts finestrals, per la cèlica visió de la formosa i somrient Agna Maria, per les paraules d'agraïment que tot necessitat escampava a l'eixir-ne, fou trasmudat visiblement, per obra i gràcia d'aquells amors venturosos.

Més d'un d'aquells caminants, frares-captaires o servents missatgers, que abans havien apressat el pas o fet marrada per evitar la tristesa d'un constant i planyívol desesper, que endolava la calma de la nit, ara, quan la vesprada era suau i tota plena de perfums, rondaven el castell i se'n allunyaven amb recança, car a voltes eren embadalits per la dolçor d'una veu meravellosa, que amb un accent sens igual cantava preferentment aquesta esparsa:

—Jo só en l'amor ben confiat,
tan en el goig com en la pena:
ma vida tota li he servat,
car en l'amor sóc ben confiat.
Ell de ma vida ha disposat,
i ell els meus passos és qui emmena:
jo só en l'amor ben confiat
tan en el goig com en la pena.

JAUME MARTÍ I MARULL

D'ací i d'allà

MAGAZINE MENSUAL IL·LUSTRAT

Encàrrecs a l'Administració:
EDITORIAL CATALANA, S. A.
Escudellers, 10 bis, entl.
— BARCELONA —

A tots els susbcriptors i llegidors d'aquesta important publicació, els participem que posem a la seva disposició les artístiques tapes per al relligat dels volums XI i XII, que corresponen als primer i segon semestre : : : : del corrent any 1925 : : : :

Tapes soltes. . . . 2 pessetes
Relligat i tapes. . . 4 »

També servim tapes per a tots els volums sortits del **D'ací i d'allà**

A la Casa d'Itàlia
La sala d'actes durant el solemnial repartiment de premis als alumnes de les Escoles Italianes

ACTUALITATS

Inauguració del nou local del Centre de Reporters
Les autoritats i demés concurrents al banquet amb què fou solemnitzada la inauguració del nou local d'aquesta entitat periodística (*Fots. Sagarra*)

Les nines i els ninots a través de la història

UNA «PEPA»
Les característiques nines catalanes de cartró, tan estimades de les nenes.

De totes les menes de joguines que l'enginy dels homes i les exigències dels infants han creat, cap com a les nines se li pot atribuir una tant remota antiguitat ni una tant senyalada persistència.

La nina verament ompla tota la sentimentalitat femenina infantil, i cap com aquesta joguina complau l'instint d'imitació, la necessitat diríem del fetitxisme infantil.

No hi ha dubte que les nines són joguines tant antigues com les nenes i que la primera nina va ésser feta per a complaure la primera nena.

Així, de seguida que trobem en l'antiguitat més remota una civilització constituïda, hi trobem la nina, sinó sola com a joguina, presidint no res menys les joguines dels infants; així l'Egipte dels Faraons, quatre mil anys abans de l'Era cristiana, ens ha deixat conservades en les tombes que els homes dels segles XIX i XX han registrat, notables exemplars de nines de roba, de fusta, de terra-

Nina antiga indiana, representant una dida

Dos altres exemplars d'antigues nines indianes

cuita i d'altres diverses menes de material. Així, entre els testimonis dels temps més remots de la Índia, les nines donen fe de que les nenes indianes eren veritables nenes; i una, com la *dida*, qual reproducció publiquem acompanyant aquestes notes, és un ver testimoni de com l'instint maternal de les indianetes era tant intens que arribava a emmirallar-se en les nines llurs.

Les nenes gregues i les romanes jugaven també amb les seves nines; les gracioses cariàtides de l'Erekteion, així com la Venus del Capitoli, hagueren belles filles per a divertiment de les nenes d'Atenes i les romanetes. Les antigues cròniques alemanyes parlen, entre altres industrials, d'uns determinats dedicats a fer nines per a les nenes de Nuremberg. En aquesta mateixa ciutat i a mitjans del segle passat, fent una claveguera nova en un dels carrers de la ciutat, varen trobar-se enterrades un bon nombre de joguines de l'Edat Mitja, consistent en nines i ninots, cavallets, carros i *fireta* de pisa.

Nina i ninot turcs, antics

Les nines japoneses són famoses des de l'antigor, i potser són, de totes, les més naturalistes fins a arribar els nostres dies. De Turquia són la parella composta de nina i ninot, on hi podem trobar els antecedents de les antigues nines de *luda* i les modernes de drap. I de la Índia medieval és l'arrogant genet muntat en el briós corcer tant fastuosament gualdrapat. El Renaixement, l'Edat moderna, i, dintre d'aquesta, la indústria con-

temporània, han posat la indústria de la nina a un nivell verament envejable, fent les nines amb tal expressió i propietat que sols els hi manca el parlar; dic, també parlen i també caminen tal com un infantó que no camina si no se li dóna la mà.

Entre les reproduccions que il·lustren aquestes notes, el lector hi pot veure la propietat d'indumentària i d'expressió amb què l'artista ha dotat les nines i els ninots del «guinyol» japonès i de l'alemany del segle XVIII; i trobarà en les fesomies, cada cop més *faves*, i en l'indumentària, cada cop més fada, el procés que va seguir la nina al segle XIX per a arribar a la característica *Pepa*, que acaba gairebé de desaparèixer; la nina de la capota i del vestit d'indiana pinçat a la cintura i guarnida amb els volanders llaços, que acompanya aquestes línies, és la mare legítima de les nostres *Pepes*.

La nina, sens dubte, va donar origen

Genet medieval indià

Nines japoneses

al ninot, i aquest a la joguina-escena; i varen venir les reproduccions d'habitacions, de cases, de masies, les *arques de Noè*, les col·leccions de feres, les reproduccions d'indústries, de col·legis, les cuines, etc., etc. És molt discutible, encara, si les reproduccions d'aquesta mena trobades a les tombes egípcies, tals com les descobertes dos anys enrera a la tomba del Príncep Reial Mehenkwetre, a Thebes, són reproduccions d'ús extrictament funerari o joguines; en tot cas, en aquestes miniatures de la vida íntima, industrial i social dels egipcis faraònics, cal cercar-hi els antecedents de les modernes joguines-escena.

Vegi's la bella i elegant galera, que publiquem, amb la seva vela, el cordam i la cabina de pont per al capità o el senyor de la nau; vegi's el naturalista estable de vaques i l'escorxador, a on, ultra matar-hi els bous, es veu com hi plomen unes oques; vegi's la fusteria, i aqueixa «parella del bou», i aquest ramat de bous amb els bovers, i els cantors de la barraca acompanyats de l'arpista, i digui's si hi ha gaire diferència amb les joguines-

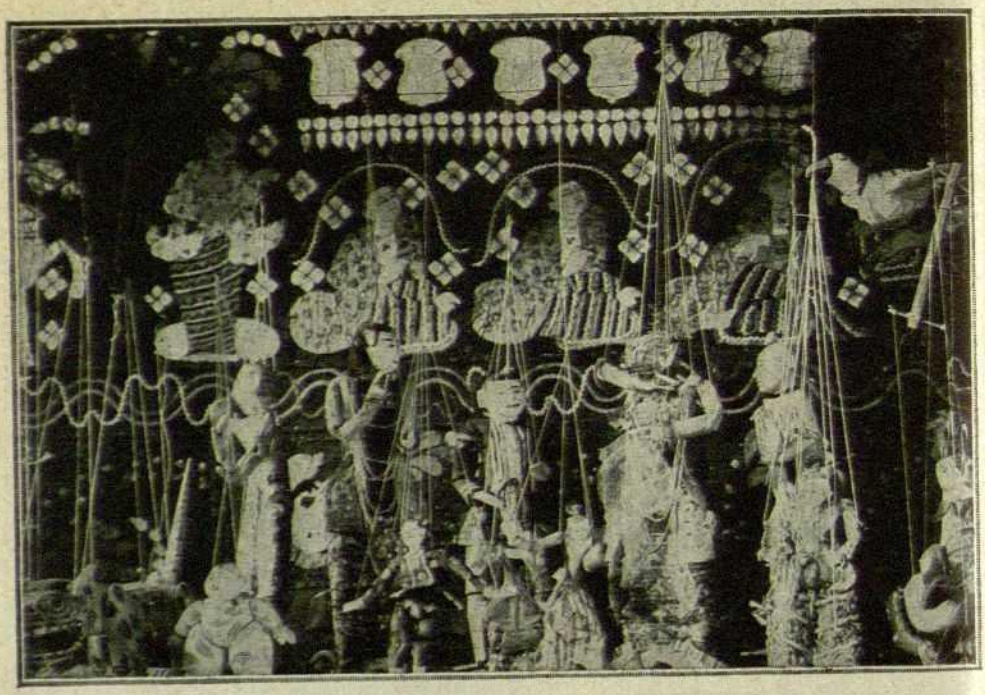

UN TEATRE GUINYOL O DE «MARIONETTES» JAPONÈS

DUES «MARIONETTES» ALEMANYES DE L'ANY 1780

escenes que veiem en els aparadors de les nostres botigues.

Però noti's que en totes, la figura humana hi és animant l'escena, que és el ninot lo que impera i lo que fa atractiva i interessant l'escena. És la nina, és sempre la nina imperant a través dels temps, de les civilitzacions i dels pobles en el petit i amable món de les joguines.

LL. F.

DIVERSOS MODELS ANTICS DE NINES FRANCESES, ALEMANYES, CATALANES I ESPANYOLES.

(Les de la part inferior pertenei xen a la col·lecció Junyent)

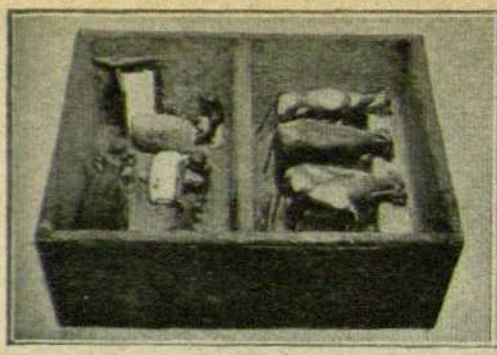

Reproducció d'un escorxador i de l'estable del bestiar destinat al sacrifici.

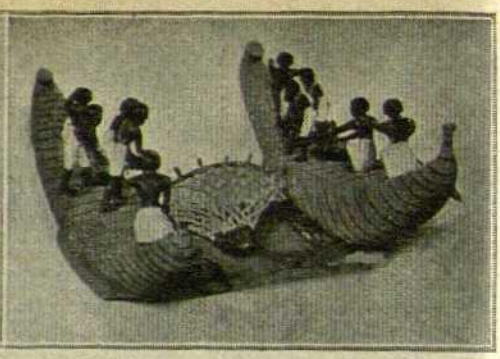

Dues piragües fetes de papirus, disposades per a la pesca actualment dita «del bou».

Reproducció de quatre de les «joguines» egipcianes descobertes dos anys enrera en una cambra subterrània de la Necròpoli de Thebes.

Nina egipciana, descoberta en una tomba.

Galera a veles, amb la cabina pel «Senyor» de la nau.

Vista de la cabina.
El «Senyor» és obsequiat durant el viatge pels seus músics.

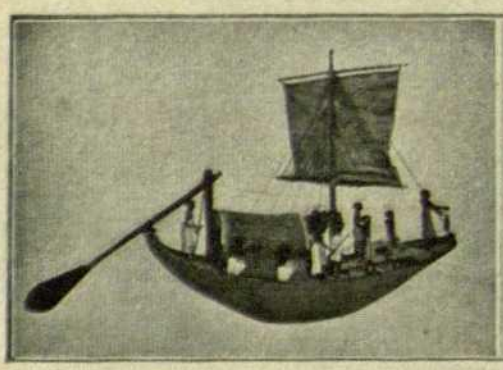

El petit Nadal de "Toto"

II

per

Emile Gebhart

EL senyor Beauvallon és un home admirable. És a més a més un home de principis. Totes les gestes de la seva vida, tots els batecs de son cor, totes les resolucions de la seva voluntat són tancats dins d'una estreta xarxa de principis, rígids com l'acer. És alimentat, saturat de ciències tristes, de positivisme amarg, d'abstraccions sociològiques, d'àrides estadístiques. La seva conversa té la gràcia d'un teorema geomètric. Trobar-lo sembla la cosa més natural del món els dies de pluja, o el 2 de novembre: el dia d'obertura de les Cambres. Té la cara austera, lleugerament desdenyosa, el pas segur de l'home que es creu el tabernacle de la veritat, de totes les veritats. De la manera tranquil·la, polida, però irònica amb què escolta a son interlocutor, hom sent com es diu tot baixet:

—Bon senyor, penseu ben diferent de mi: doncs sou un taujà.

El senyor Beauvallon no és pas un sectari, car no té ni l'entusiasme violent per alguna alta idea, ni passió desordenada per un interès baix. Aquest matemàtic, perfecte galant home, és d'una consciència molt delicada, gairabé esquerpa. Però des de fa molt de temps ha apagat les rares flames d'idealisme abrandades en ell per la indulgent natura.

Dos grans dolors han colpejat la vida del senyor Beauvallon i l'han faisonada de melangia. La seva muller morí en donar la vida a *Toto*. Li deixava una filla de cinc anys, *Lilette*, qui, al cap d'alguns mesos, anà a reposar dins la tomba maternal. Desesperat, es va empendre, amb una sol·licitud més que paternal, l'educació de *Toto*. Aquesta educació, ell la volia metòdica, perfecta en tots els punts i conforme als seus més estimats principis.

La seva primera cura fou d'estalviar a Toto el sagrament del baptisme.

No neguessiu pas que el senyor Beauvallon fos un fanfarró de l'impietat. No, professa, pel que fa referència a totes les religions, una simpatia o més aviat una curiositat intel·lectual igual per a totes. Els reconeix, això sí, com fenòmens mòrbids de l'esperit humà, o com institucions de policia moral, excel·lents pels pobles i les velles dames, però que no interessen gens als savis, als filòsofs, als lletrats delicats, als profunds sociòlegs. És d'aquesta raça de pares de família de la qual en coneixeu, com jo, tal o qual mostra, i que raonen així i amb una gran serenitat:

—Es cosa molt greu això d'abraçar una fe religiosa i afiliar-se a una Església. Aquesta adhesió decideix de tota una vida. No tinc cap dret d'obligar o mon fill a la pràctica d'un culte. Quan arribi a l'edat de la raó, cap allà els divuit anys, després de la retòrica, jo li explicaré els dogmes i els rites diversos. Ell podrà triar. Jo respectaré la seva llibertat. Però triarà almenys en ple coneixement de causa.

Ah! la gran idea! El jove no triarà res. Almenys si no té la perversitat deliciosa d'aquest efebus que, una bella matinada, diu a son pare, positivista august:

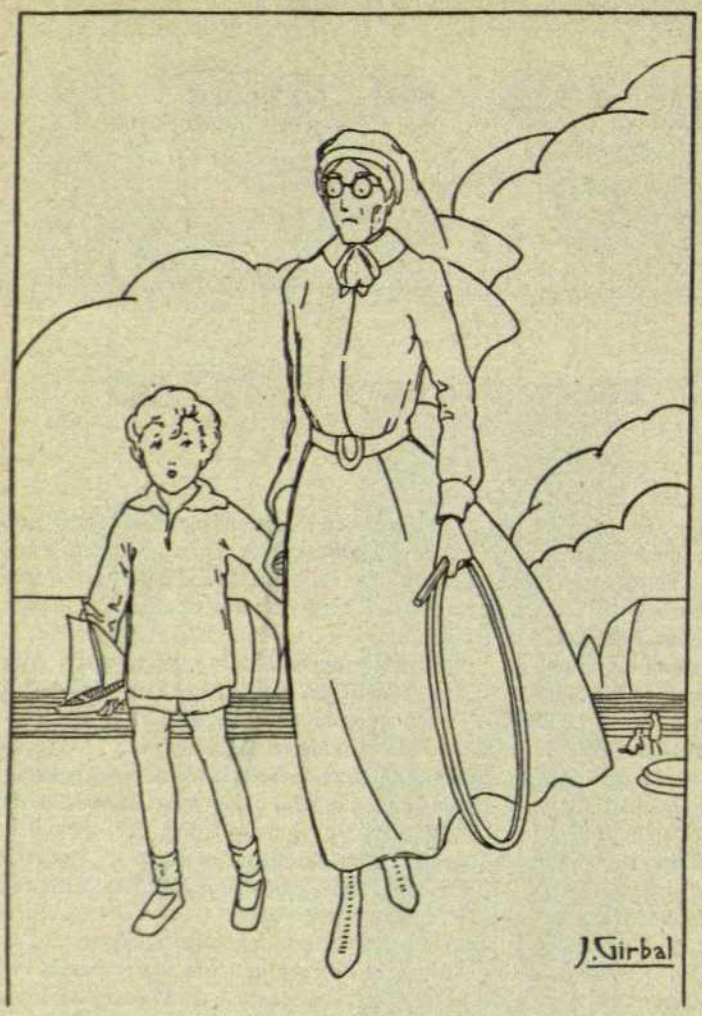

... Quan reprenia, sota l'ègida de la senyoreta, la vella criada anglesa, el camí de casa, el nol reflexionava...

—Pare, ja estic decidit. Ingresso en el budisme, el qual és força més vell que el cristianisme i ve de l'Alta Ásia. He llegit a Bartomeu Saint-Hilaire, qui fou l'amic de Cousin. Ja m'he entès amb un bonze que viu a Montmartre. Demà me tallarà els cabells. M'encamino, des d'aquesta nit, cap al Nirvana!

El pare espantat admeté tots els sacrificis, i no va pas creure pagar massa car amb un cavall anglès i un viatge a l'Egipte el renunciament de son hereu a la religió de Cäkya-Muni.

* * *

Toto Beauvallon era encara molt lluny de l'hora en la qual seria cridat per tal de triar la seva creença. Tenia sis anys i seguia — sota la vigilància paterna—el curs dels seus estudis infantils. Escrutava aleshores els ressorts de la sustracció, però badallava ingènuament sobre les xifres i es consolava de l'aritmètica amb els ensomnis. Tot restant tres de vuit, el seu esperit retornava a l'objecte de la seva amor, una bicicleta solemnialment promesa pel dia que faria, sense cap falta, la divisió per quatre xifres.

Cada nit, la bicicleta passava en mig dels seus somnis, rodant sobre un núvol d'or.

Toto parlava poc i reia menys encara. Tenia la seriositat, la dolçor i el recolliment d'un petit eremita. El pare es felicitava del greu capteniment d'aquest jove caràcter, però no podia suposar les incertituds i les llacunes d'aquest jove cervell, els espants i les engúnies d'aquesta petita ànima, isolada en el silenci de la llar domèstica, i que al defora, entremig els companys de joc, als Camps Eliseus, a les Tulleries, no podia tenir amb les ànimes dels altres infants més que una comunió vaga, tímida i barrejada de sensacions tristes. Tot modelant pastells d'arena, jugant a endevinalles o a cavall fort, *Toto* sorprenia en sos amics paraules, al·lusions, i fins devegades anècdotes que per ell restaven fosques, revelació inquietant de persones o coses misterioses qual record no el deixava, despertant a més a més en sa consciència sorpreses i enyorances. Quan reprenia, sota l'ègida de la senyoreta, la vella criada

anglesa, el camí de casa, el noi reflexionava, enyorava molt a sa mare, que no havia conegut, i pensava en les xamosies, en les esperances i en les festes d'aquells petits companys, en aquell món de joies religioses que es formava al seu davant. Caminava tot pensatiu, sospirant i trobant-se com sol i exiliat sobre la terra.

A la taula, encarat amb son pare, li formulava, de vegades, preguntes que desconcertaven al senyor Beauvallon.

— Papà, és molt lluny d'aquí el Paradís?

El senyor Beauvallon feia com aquell que no ha entès.

— Papà, si no fos molt lluny, oi que podríem anar-hi amb l'automòbil?

El senyor Beauvallon aixecava lleugerament les espatlles i senyalava amb el dit a Black — el petit alà — que, inquiet, l'ull humit, la llengua penjant, vigilava el destí d'un os de gallina.

— Papà, si la senyoreta me portés a missa els dies que el pa beneït és de coca.

— Gormand! — responia el pare. — Es molt vil la gormanderia. Quan fan set vegades vuit?

— Trenta nou, deia *Toto* afligit i gairabé plorant.

Una nit, en retornar de passeig, anà a asseu-re's a la falda de son pare i, molt manyagoi, a mitja veu, li digué a l'orella:

— És veritat, que no sóc res més que un pobre petit pagà?

El senyor Beauvallon tingué un surt, arrònçà les celles. Constatava de cop i volta la infirmitat de la seva pedagogia, la mentida d'aquesta educació que feia del seu fill un ésser singular, un desheretat digne de llàstima.

— Són uns dolents els qui t'han dit això, *Toto*. Més tard ho compendràs tot. Ara, ets massa jove encara. Han volgut afligir-te. Vina, anem a la cambra de *Lilette*.

Lilette, la germaneta morta, havia deixat la seva cambra blanca i blava, tota perfumada de son record. Una vitrina preciosa servava les nines de la nena, les cintes de seda, la petita ombrel·la amb puntes, i una dotzena de sabatetes de sati o de vellut. Sobre la xemeneia, sempre ornada de flors fresques, reposava, en un petit reliquiari de cristall, la trena rossa de *Lilette*.

El senyor Beauvallon conduïa de vegades son fill a aquesta blanca capella després d'un bon comportament. Ádhuc li permetia de creure que *Lilette* somreia a son germà i l'escoltava.

— Però on és? preguntava *Toto*.

— No se sap pas, responia el pare.

* * *

L'any passat, la vigília de Nadal, el minyó semblà — tot dinant — preocupat, pensatiu. No deia ni un mot i, per tres vegades, deixà caure la forquilla al sòl.

— No te trobes bé? demanà el senyor Beauvallon.

Toto va indicar que es trobava bé. Després, armant-se de valor:

— Digues-me, papà, si posava aquesta nit les meves sabates a la xemeneia, el bon Jesús no hi deixaria la bicicleta? eh? digues!

... enduent-se'n de la vitrina dues sabates i una nina.
(Pàg. 928)

El senyor Beauvallon no pogué evitar un viu moviment d'impaciència. I això que un dels seus principis és el de no commoure's mai. S'asserenà, però, i molt calmós començà:

— *Toto,* el mite de Jesús...

Callà tot seguit adonant-se del ridícul de les seves paraules. I canviant de to digué:

— Escolta, *Toto.* Pensa que el bon Jesús no pot pas baixar a la mateixa hora per totes les xemeneies de París. Ni encara que fos escura-xemeneies. Altrament restaria ben negre de sutja i no seria pas presentable. T'han entabanat. Si deixessis les teves sabates... A propòsit, on volies deixar-les?

— En la teva cambra, ja que no s'hi encén foc.

— Doncs bé, si fessis això n'estaria molt mal content. Te prohibeixo de portar a la meva cambra les teves sabates. Apa! no ploris i ves a dormir.

El senyor Beauvallon encengué un cigar i sortí.

Toto se'n anà al llit tot consirós. Una idea estranya, però, anava aixecant-se dins el seu cervell. Reia pensant-hi...

— No pas les meves sabates que ho tinc privat. Però d'altres?

Quan estigué segur de que la senyoreta s'havia retirat a la seva cambra, saltà del llit, i descals, corregué a la de *Lilette,* enduent-se'n de la vitrina dues sabates i una nina.

En la xemeneia afavorida amb la prohibició va col·locari la nina agenollada, ajuntades les mans, amb una sabata de satí rosa a la dreta i una sabata de vellut verd a l'esquerra, tapant-ho tot amb un petit paravent japonès. Després, joiós, corregué a amagar-se sota els llençols.

Quan el Sr. Beauvallon entrà, una mica més tard, el paravent cridà la seva atenció, va plegar-lo i reculà dues passes.

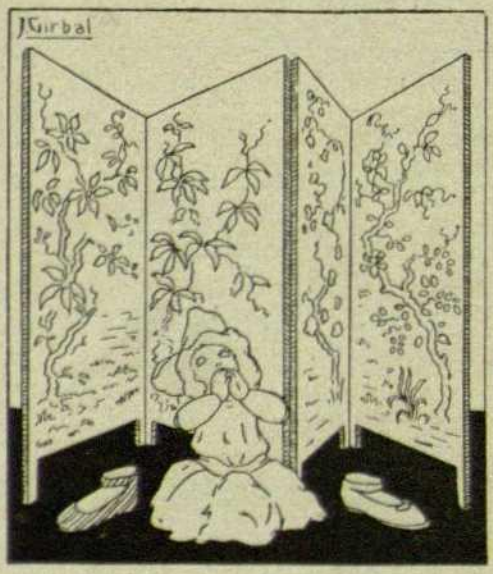

(Dibuixos de J. Girbal)

— Ah! — va dir-se — el bon Jesús!

Però tot seguit va sentir-se torbat. Va semblar-li com si aquella seva xarxa d'acer es doblegués i es disloqués. S'inclinà cap a la nina, cap a les sabatetes. Un eixam de records molt dolços, voleiaven al voltant de son front. Aquesta nina de cabellera d'or esperrucada, la nena agonitzant la bressolava entre els seus braços, i l'ànima petita havia fregat, en volar de la terra, la seva cara somrient, els seus ulls d'esmalt. Oi més, *Lilette* havia dansat amb aquestes lleus sabatetes, brodades d'«entiqüeles» d'or. Oïa la veu de la seva filleta, vinguda de tan lluny, talment una música aèria, un murmuri d'amor.

El prec de la nina era tan enternidor! Demanava tan gentilment per *Toto!*

El senyor Beauvallon cridà el criat.

— Francesc, aquí tens tres centes pessetes. Fes el que puguis, però me cal, a qualsevol preu i per aquesta nit mateixa, una bicicleta per noi, el Nadal de *Toto.* No riguis, Francesc. Cuita, que la nit avança. I no t'oblidis d'una capseta de bombons de xocolata. T'espero fins que tornis.

A l'endemà, cap a les sis, *Toto* entrava en el despatx de son pare. Abraçà, sense dir res al senyor Beauvallon, que feia com si llegís atentament el diari. Després s'encaminà resolut cap al dormitori.

— Oh! — va cridar — n'estava ben segur!...

Davant la xemeneia la nina rossa de *Lilette* cavalcava una bicicleta flamant. Entre els seus braços, creuats sobre el pit, sostenia una rosa blanca. La capsa de bombons, col·locada a tall de coixí, privava de que caigués. I, dintre el calze de la rosa, un bitllet hi anava inclós, que *Toto* anà a llegir triomfalment a son pare:

«*Toto* podrà anar a la missa de Sant Roc, acompanyat per la senyoreta, àdhuc els diumenges que el pa beneït no sigui de coca».

ORIOL TORRES, *Trad.*

ADORACIÓ

PER

FILIPPO LIPPI

Suplement al n.º 72
de D'ACÍ I D'ALLÁ

*Florència. R. Galeria
Antiga i Moderna*

VÍDUA DE E. BERTRÁN

Cardenal Casañas, 11 - Telèfon 4998 A. - BARCELONA (Espanya)

§ *Medalla d'Honor en la Exposició Internacional del Moble i Decoració d'Interiors, de Barcelona. - Any 1923* §

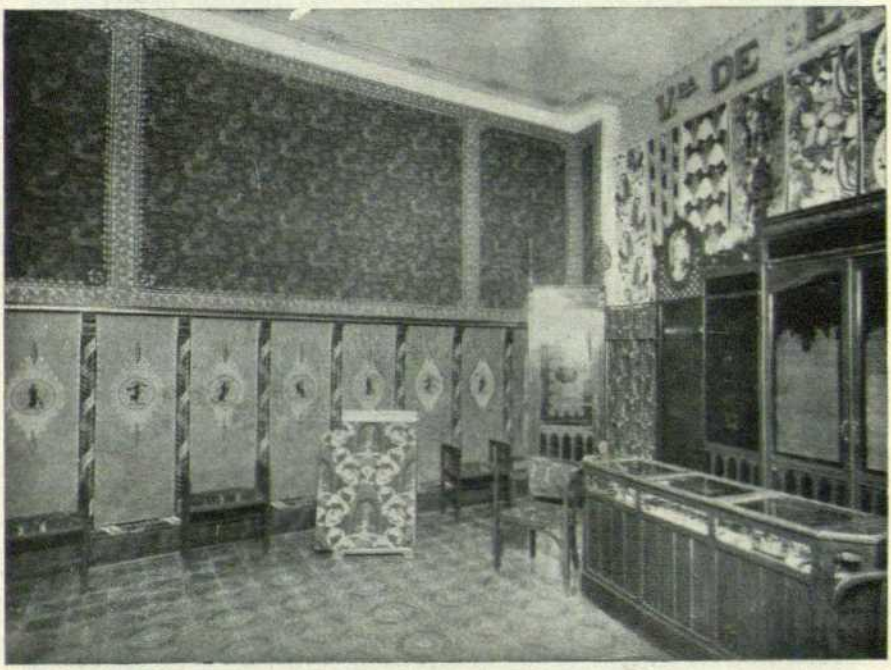

Interior de la Botiga

Decoració amb paper GLACIER

Papers pintats

de totes classes i estils per a la decoració d'habitacions

Pintura decorativa

en tot son ram

de tota mena de finestrals, finestres i vidrieres per a Esglésies, Oratoris, Edificis públics, Salons, Col·legis i tota classe de cristalls; adequat tot a cualsevulga estil arquitectònic, imitant perfectissimament les construïdes amb cristall, essent el seu cost menys de la meitat i de duració perpètua

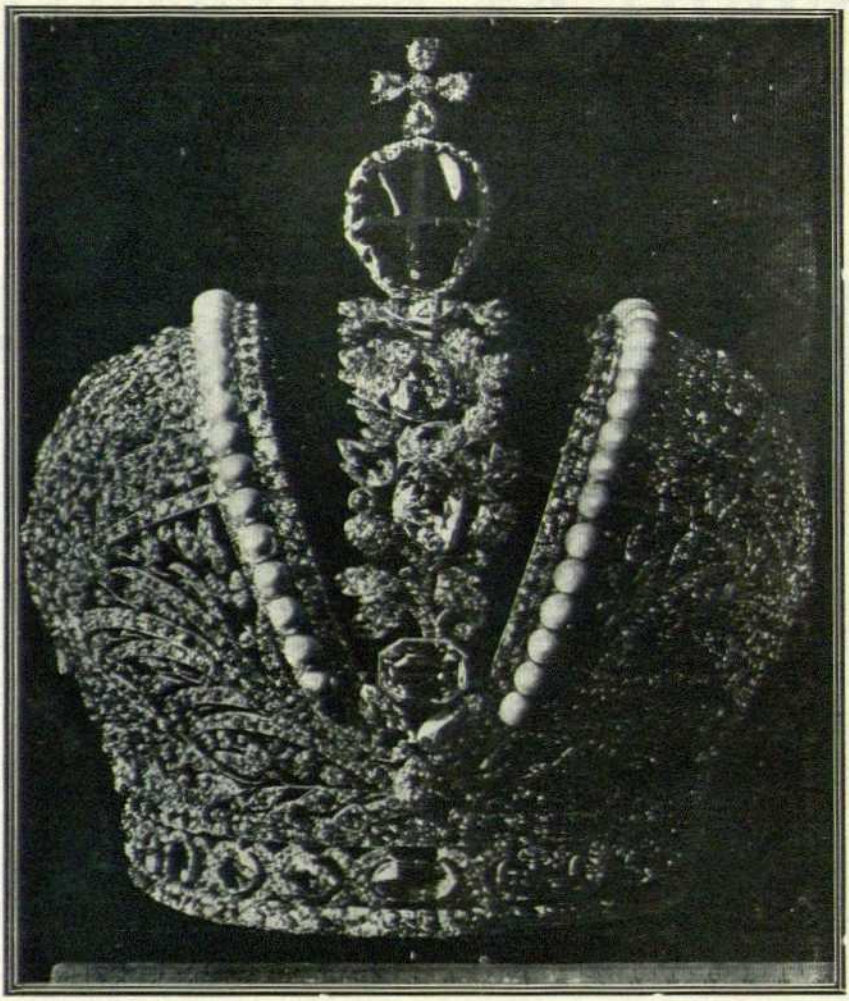

LA CORONA DELS EMPERADORS DE RÚSSIA

Una senzilla mirada és prou per adonar-se de la riquesa imponderable d'aquesta joia, del gran nombre de perles, diamants i altres pedres preciosos que la formen i del seu tamany excepcional. Té uns 25 centímetres d'amp ada per 27 d'altura, essent sos principals ornaments el rubí *balai* i els dos rosaris de perles, que segueixen les vores interiors, i els diamants de la branca isolada que va de davant al darrera sostenint l'esfera i la creu.

Les joies de la Corona Imperial de Rússia

L'abundància de pedres precioses

Conta Lamartine en son «Viatge a l'Orient» que fou admès, abans que cap altre occidental, a veure les joies del Soldà de Constantinoble. El prestigi i magnificència de què s'envoltà per a fer el viatge, posant a contribució sa glòria de poeta en triomf i de futur president del Consell de Ministres, presentant-s'hi amb vaixell especial i no estalviant res, feren el miracle de que la Sublim Porta el deixés arribar fins a les portes de l'harem i li deixessin veure les joies del Soldà.

El gran poeta, explicant son enlluernament, diu que si algun dia aquelles joies apareguessin al mercat, farien baixar el preu de les que hi ha en circulació.

Aquesta dita de Lamartine no ha resultat fonamentada.

En nostres temps s'ha donat el cas d'ésser posades a la venda quantitats de joies, segurament tant o més importants en nombre i qualitat que les que hi havia a les caixes que foren obertes davant de Lamartine.

El trasbalsament del món operat per la gran guerra ha fet sortir del lloc on eren guardades la totalitat de les joies valuoses que hi havia a Rússia, la major part de les que hi havia als països compresos entre les fronteres dels antics Imperis Centrals i bona part de les que hi havia a la resta d'Europa.

Simultàniament ha anat creixent el nombre de les pedres precioses que constitueixen el que podriem dir tresor mundial de joies, especialment la pesca de perles als mars del Japó, de les Antilles i de les Índies.

No obstant, el preu de les perles, lluny de baixar, ha augmentat considerablement, després de la guerra, car en perles, per exemple, llegim que a París, on s'ha estacionat el mercat principal que era a Londres, s'han donat casos de vendre unes perles seixanta vegades més cares del que havien costat vint anys abans, i

que per a posar una perla a un collar s'ha hagut de pagar un preu paregut al que deu anys enrera tingué tot el collar.

Això ha determinat un floreixement esponerós del comerç de joies, amb el conseqüent benefici dels qui hi intervenen.

El joier de la rue Royale, de París, Leonard Rosenthal, en són llibre «Al jardí de les gemmes», aparegut l'any passat com a continuació de sa altra obra «Regnat de la Perla», publicada l'any 1919, constatà que des de 1907 cap comerciant de joies parisenc ha fet fallida i que l'any 1919 un sol joier, entre taxes de venda i impostos, pagà a l'Estat 12 milions de francs, ço que fa pujar ses compres i vendes a l'enorme quantitat de 400 milions de francs.

La gran voga de les perles i el preu ascendent a que es venien no seguí la cursa desenfrenada que havia emprès de l'armistici ençà, però els càlculs de les gemmes que des de llavors han estat venudes fins fa vuit o deu mesos, oscil·len entorn de mil milions de francs.

Aquesta fúria adquiridora de gemmes ha tingut, com tots els moviments socials i comercials, sos casos típics, com l'encàrrec que el mateix senyor Rosenthal rebé d'un client de Nova York de procurar trobar-li un robí de vint quilats al preu que fos, la gran puja del preu de la maragda, el menyspreu amb què fou rebuda la perla japonesa, malgrat semblar-se bé a les autèntiques i costar grans sumes l'elaboració, etc., etc.

¿Què passa, doncs, amb les joies i els seus preus formidables?

Senzillament, que aquestes petites quantitats de substància que no serveix per a res necessari o imprescindiblement útil, han resultat la única cosa necessària, útil en la tempesta que el món ha passat i está passant, esdevenint per a molts la única moneda considerable per a pagar un bon passatge en aquest immens Rai de Medussa, que es el món actual.

El vell conte de «Les Mil i una Nits», en que un Alarb mor de fam ajegut amb un sac de diamants per coixí, no ha tingut pas aplicació en nostres dies, i els vergers plascívols de París, Londres o Nova York, han estat més propicis que els deserts llegendaris, per als qui en llurs èxodes, pogueren salvar unes quantes gemmes, per a transformar-les en diners que els asseguressin el benestar i fins l'abundància.

La revolució i les seves sorpreses

En esclatar la revolució russa l'any 1917, el món quedà sorprès. Això no es gaire estrany pel que es refereix a nosaltres, separats dels russos per les barreres de la diferència i dificultat de les llengües eslaves i per l'espessa cortina amb què les hosts alemanyes embolcallaven l'occident de la Rússia.

El que és d'estranyar és que la revolució russa, com a nosaltres, sorprengués als russos mateixos.

D'això res ne dóna idea tan clara com l'imatge que, en un moment donat, presenten els grans rius de les estepes d'aquell país.

Els grans rius de Rússia es gelen molt fort bona part de l'any. La cruesa de la temperatura, la duresa de l'ambient i el desabrigat de l'estepa fan que damunt el corrent abundós s'hi estengui una capa de glaç ben espessa. En apariència allí no hi ha vida ni moviment. Tot sembla que ha de restar sempre igual sota el gran llençol que forma el glaç, que tapa el corrent del riu, i la neu que s'estén damunt les terres planes.

Però s'atança la primavera. Com un herald del temps nou, bufa pels aires i esponja les terres i circula per les aigües amagades un esperit misteriós, imperceptible i tot potent que, de sopte, fon la neu i somou el glaç. Les planes esdevenen aiguamolls on es barregen les clapes blanques de la neu, les notes verdes de les herbes que retornen i les bruticies del fang. Les superfícies dels grans rius, que

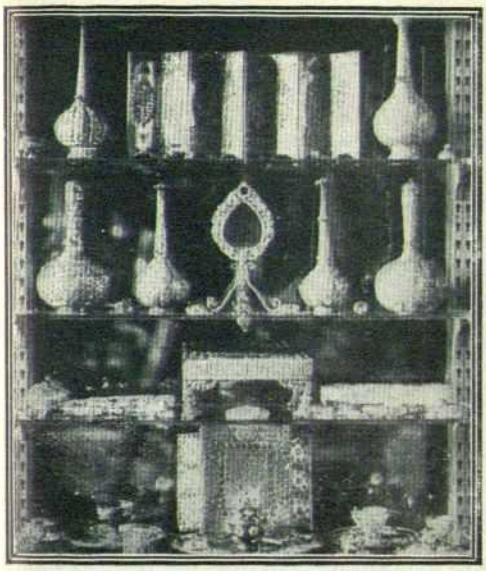

Una vitrina del Museu de l'Ermitage de Sant Petersburg, amb les millors joies d'origen persa que posseïa.

eren camins tan suaus per a relliscar sense esforç, es fendeixen, peten i es fan a trossos i la gran massa indestructible se'n va riu avall com una cosa inerta que cada moment s'esmicola i enxiqueix més fins a desaparèixer confosa amb l'aigua que oprimia, isolant-la del món i de la vida.

És la primavera de les terres tristes i els espais inclements que apareix de sobte com si no sortís d'enlloc, disposada a no deixar-se fruir per l'home dissortat, que passa prompte dels encongiments de l'hivern a les laxituds de l'istiu.

La revolució russa fou una desgelada súbita que ho desplomà tot i ho anorreà tot, injusticia magna que neix d'una altra magna injusticia, bo i deixant entrellucar al resplendor llampegant de sa formació, un món novell de pau, llibertat i justícia.

Només així s'explica que agafés distrets als burgesos que fruïen les dolçors del treball en benefici propi, als grans rics que especulaven sobre riqueses que, en realitat, no eren ja sinó cendra i vent, i als magnats que seguien entregats a llurs privilegis, corrupcions i crims.

El món rus donà un daltabaix com mai cap més altra terra l'hagués donat. Més que una revolució, fou l'enfondrament total, absolut d'una civilització, bàrbara encara, si voleu, primitiva, injusta... però una civilització que tenia, com totes les que estan en l'herba, les potencialitats de desenrotllar-se, evolucionar i florir.

La revolució engolí en la voràgine de les passions desfermades i vindicatives tot el que s'havia acumulat en els quants segles que Rússia havia sortit de les formes caòtiques de la seva Edat Mitjana.

Els homes que sobtadament es trobaven senyors i mestres dels destins de Rússia, fatalment es deixaren emportar pel neguit de llurs vides mig despertes del mal somni, per la rancúnia dels sufriments de tantes generacions que prenien

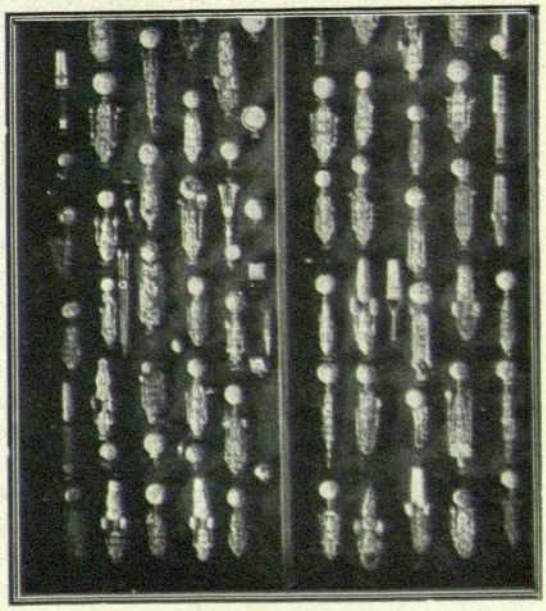

Altra vitrina del mateix Museu, amb uns quants rellotges i altres objectes de vàlua, formant part de la col·lecció de joies del segle XVIII que posseïa l'Imperi dels Tsars.

Un recó del Museu de l'Ermitage de Sant Petersburg, on es veuen algunes vitrines que tanquen les joies de la Corona de Rússia.

cos i demanaven venjança per l'embriaguesa de menar un poble que botava ruta enllà cap a l'inconegut d'un avenir tenebrós.

I ja Rússia no seguí sinó una orgia de sang, de venjances i de concupiscències. Les classes socials que fins llavors havien estat les directives i privilegiades, esdevingueren oprimides i turmentades, i de les esferes inferiors sortiren els nous i terribles victimaris.

Dissortadament, entre aquests hi havia representants abjectes de la raça jueva, els quals no tenien ni tansols l'obligació de perdonar, com els altres russos subjectes a una religió cristiana.

Els jueus russos, diluint-se i influenciant entre els revolucionaris, vegeren l'hora d'aplicar la seva llei de Talió, i, ull per ull i dent per dent, oprimiren als caiguts cobrant en llur misèria les misèries seculars. Llavors tot fou lícit contra el burgès, el ric i l'aristòcrata. S'els despullà de tot i ni tansols s'els admetè a les files dels proletaris per a que poguessin viure treballant en el que fos necessari per a que seguís avant el nou estat de coses.

Les finques, els palaus, els vestits i els mobles els foren depredats, i els propietaris, un darrera l'altre, anaven caient en les presons, de les que no es surt sinó per anar al suplici.

Contra això no quedava més que el recurs de la fugida abans d'ésser empresonat, o el subornament dels guardes quan ja s'era reixes endins.

Llavors començà el gran paper que han jugat les joies en la salvació dels russos rics.

Els que no havien pogut amagar or, perquè era als Bancs, confiscats pels bolxevistes, ni podien usar els bitllets de Banc perquè en tenien pocs i esdevenien quasi inútils en la creixent depreciació del ruble, havien pogut amagar les joies,—grans quantitats de moneda condensada i no subjecta a cap perill ni fluctuació del canvi—i en podien ara fer diners que els ajudessin a salvar la vida i, qui sap! fugir a terres en què la vida no fos un infern.

Amagant-se en les ombres de la nit, els dissortats posseïdors dels tresors minúsculs sortien de les presons o dels amagatalls i emprenien la ruta incerta de la

Retrat de l'Emperadriu de Rússia Alexandra-Fedorovna, amb trajo de cort, portant la corona i les més riques joies del tresor dels Tsars.

frontera finlandesa, oprimint en llurs butxaques o cotilles les pedres precioses que havien pogut salvar.

La llargada del camí, la gelor de la neu, els turments de la fam, de la son i el cansanci, ¿què eren per al qui podia atansar-se a la frontera amb els ulls tot oberts de febre i d'esperança, amb els dits crispats per la seguretat de tocar el tresor que els havia de salvar?

Els guardes rojos de la frontera, veient les ombres rampants que fugien, engegaven llurs fusells i les bales xiulaven prop dels fugitius. L'endemà es trobaven els cadàvers d'algun que havia mort prop de la seva terra de promissió que era Finlàndia, però alguns havien pogut passar.

Els que havien tingut aquesta sort, se'n anaven de pressa cap a Londres, París o Amsterdam on els petits objectes esdevenien per a ells quantitats suficients per a començar la vida, en el món del treball, i algunes vegades, riqueses enormes per a tornar a viure al món dels plaers. Mai com en aquest cas ha estat significativa la doble accepció de la paraula joia: joia de adornar la figura i joia de viure per haver arribat al port de salvament.

Però els bolxevistes anaven extremant sa vigilància i despotisme, i cada dia fou més difícil salvar la vida i els tresors que la fan grata.

Llavors els perseguits hagueren de multiplicar ses potències de l'ànima posant en tensió els darrers ressorts que jauen al fons obscur de l'instint de viure. Les opulentes cabelleres i els llocs més amagats del cos humà foren els amagatalls de les gemmes, i quan les inquisicions i recerques dels botxins es feren més meticuloses, els perseguits no vacil·laren en engolir-se els diamants i les perles, encomanant a les funcions naturals del cos el retornar-los les joies una vegada passada la frontera, ja que el ventrell era l'únic amagatall que els guardians no podien inspeccionar.

Les confiscacions dels tresors públics i particulars, les depredacions contínues i les expoliacions de tots els rics que els queien a les mans, agombolaven en mans dels soviets quantitats enormes de joies.

No cal dir que les concupiscències dels particulars s'ajuntaren al fanatisme dels directors, veient uns un bon negoci en el que els altres veien una formidable arma per a consolidar el nou estat de coses.

Els bolxevistes es proposaren fer di-

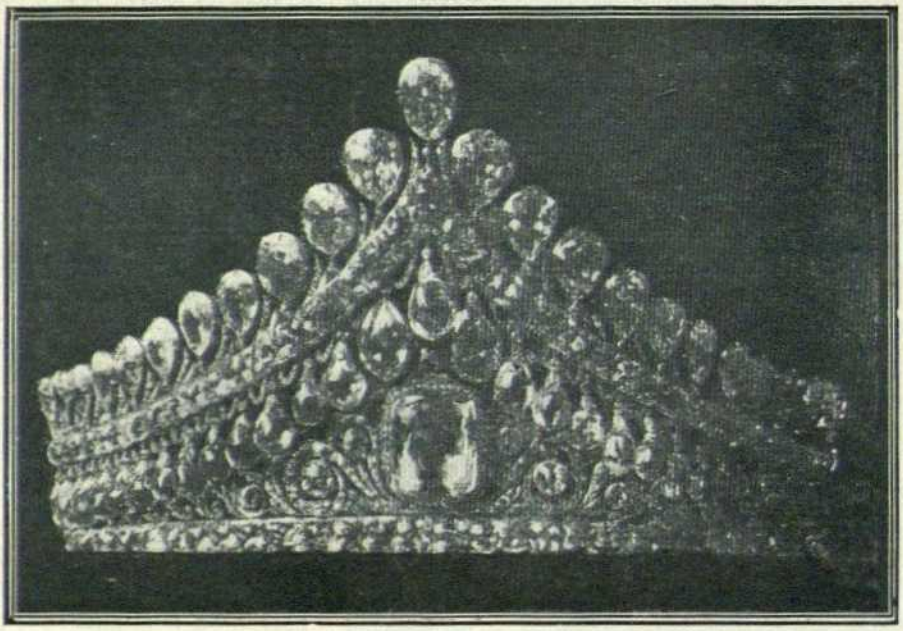

La Corona de l'Emperadriu, enterament composta de diamant artísticament combinats. La seva magnificència feia conjunt amb la de l'Emperador, cridant l'atenció el diamant gros del davant.

ners de les joies segrestrades i les dugueren a Reval, el gran port de l'Estònia que els resultava avinent.

Mr. Rosenthal parla així dels tresors susdits: «Els qui han vist l'agombolament de diamants, perles, maragdes, robins, safirs i altres pedres de color, omplint vastes caixes o brillant damunt d'immenses taules, n'han quedat enlluernats. Hi havia allí la meitat de l'opulència de l'antiga Rússia, i un rus qui pogué contemplar un dia aquestes riqueses, me explicava que feien pensar en el jardí d'Aladí, de l'obra «Mil i una nits»...»

Les joies que han sortit de Rússia amb els fugitius perseguits pels soviets, han estat valuades en 800 milions de francs, i les que foren segrestrades de moment pels bolxevistes, especialment les trobades damunt dels que eren condemnats a mort — Mr. Rosenthal diu que veié un collar de maragdes amb una metxa de cabells rossos al medalló, el qual encara tenia taques de la sang que rajà del coll de la víctima en esser-li arrebassada violentament la joia—foren valuades de 300 a 400 milions de francs.

Hi ajuntaren les procedents de les confiscacions en Bancs, palaus i habitacions privades, sense respectar els tresors de les esglésies—no cal ponderar llur importància, tenint en compte que els fidels del cisma, que són extraordinariament aficionats a cobrir d'or i pedreries els icons i ornaments religiosos—fins el punt de reunir un tresor de vàlua incalculable.

Aquest tresor, que ha anat creixent amb el transcurs dels mesos i a mida que el bolxevisme s'ha anat consolidant, ara es troba als Estats Units, on els bolxevistes l'han dut amb l'intent de vendre'l i establir les finances russes.

Els venedors han calculat en 60 bilions de dòlars la vàlua d'aquest tresor. Realment la xifra és descomunal, i suficient per a refer les finances d'un Estat; però si, amb un esforç mental, hom s'imagina reunides les gemmes i objectes d'art

sumptuari que hi havia esteses per l'immensa Rússia, pot arribar-se a no trobar exagerada la suma fantàstica de 60 bilions de dòlars.

Les joies de la Corona de Rússia

Entre les joies portades a vendre als Estats Units, sobressurten, naturalment, les que eren propietat de la Corona imperial de Rússia.

Un país tan gran com aquest, sotmès a un règim autocràtic, no podia deixar de reunir en el tresor imperial bona part de la riquesa que produïen les regions immenses de l'imperi.

La riquesa reunida en poques mans tendeix a agombolar-se en aquelles que resulten més fortes i dinàmiques. Per això el tresor de l'imperi contenia, no solament les riqueses que sortien de la llista civil dels Tsars i de les terres, mines i boscos propietat seva, sinó altres que els eren regalades pels qui desitjaven guanyar-se la benvolença imperial per a ses ambicions i negocis.

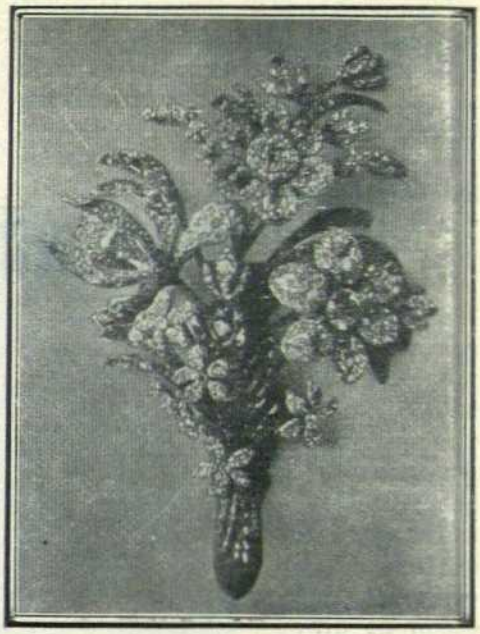

Un pomell de diamants de colors de rosa, verd, groc i blanc, destinat a ornamentar la cintura de l'Emperadriu en les festes de gran gala. Fou encarregat per l'Emperadriu Catarina la Gran, essent destruïda la clau o pauta que servi per a fer-lo, amb l'intent de que mai cap altra reina pogués tenir-ne un d'igual.

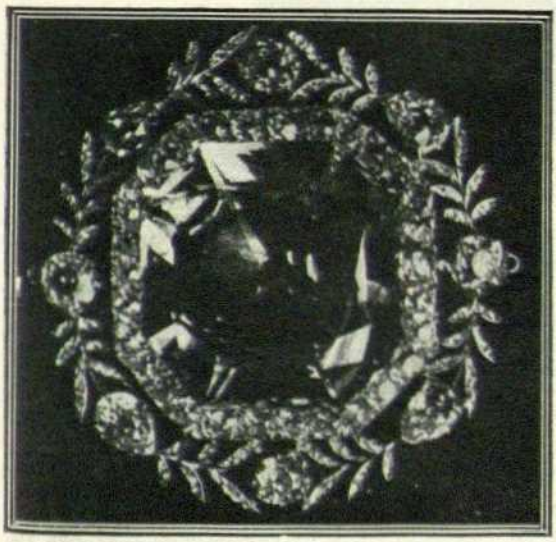

L'aiguamarina més grossa i més pura que hi ha al món. L'Emperadriu assassinada la duia sovint com a pendentif. Està valorada en sis milions de pessetes.

Per altre cantó, els riquíssims autòcrates russos podien comprar les joies de preu desmesurat, que altres reis havien de refusar, no sols perquè les trobaven massa cares, sinó perquè, comprant-les, haurien ferit l'opinió més desperta dels seus súbdits.

D'aquesta manera es formà el Tresor imperial, malgrat resultés difícil pel fet de que Rússia no sigui gens abundant en mines ni criaders de pedres preciose s.

Els primers diamants que aparegueren a Rússia foren trobats per un noi a Biszer.

Per aquells dies Humboldt explorava els Urals, i sos companys li explicaren la troballa de diamants al poble susdit.

Els argenters de Krestovoselvigensk (1) adquiriren molta reputació per llurs diamants, i alguns d'ells es dedicaven exclusivament a treballar aquelles pedres precioses.

Però la troballa de diamants a Rússia fou escassa relativament i de poca vàlua. En conjunt en sortiren uns 160, el més gros dels quals pesava prop de tres quilats (2).

Després molts cercadors d'or han trobat diamants, però no en quantitat suficient per a que pugui deixar de dir-se que aquesta pedra es extremament rara a Rússia.

Aquesta raresa ajudà al seu augment de preu, car es sapigut que la vàlua intrínseca d'una joia no està mai en relació amb el seu cost, prescindint de la raresa de tamany, d'aigües o de puresa.

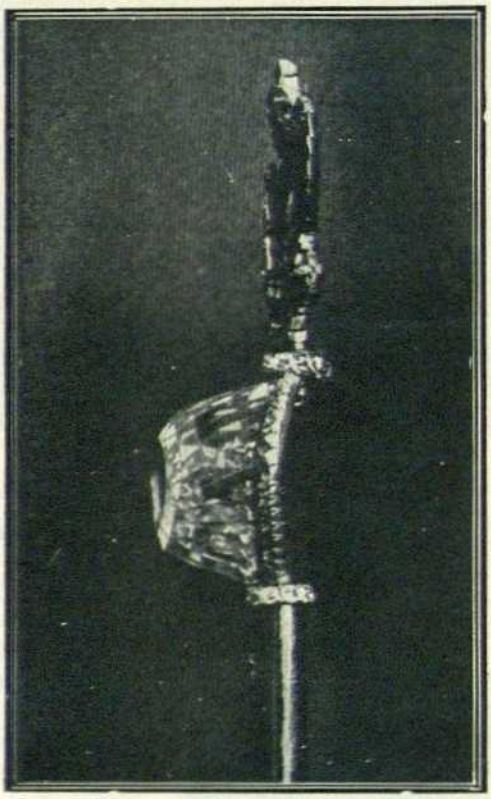

El famós diamant Orloff, que d'ull d'un ídol havia esdevingut la peça magnificent del ceptre de Catarina la Gran.

Els dos grans diamants del tresor rus

Les joies més preuades del tresor de la corona imperial de Rússia són els dos diamants «Orloff» i «Sancy» i Xa de Pèrsia.

L'Orloff té una història molt accidentada. A començos del segle XVIII un soldat francès de guarnició a una possessió de la Índia, veié que els ulls de l'ídol d'un temple de Brahma eren unes grans pedres precioses. Desitjós d'apoderar-se'n, guanyà la confiança dels sacerdots per a que li deixessin passar una nit dins del temple, i aprofità el temps per arrencar un dels ulls, ja que l'altre es mantingué fort.

El fet d'haver estat tallat per a ull de Brahma explica que el diamant Orloff tingui la forma d'un mig ou.

El soldat lladre fugí a Madras i vengué la pedra per 50,000 francs. Més tard, un mercader jueu que l'havia comprat per 300,000 francs, la vengué a l'Emperadriu de Rússia, Caterina II, la Gran, per 2.250,000 francs i una renda de 100,000.

El «Sancy» és un diamant de 53 quilats i mig, té la forma d'ou tallat en facetes. El duc de Borgonya Carles el Temerari, qui anava a les batalles vestit luxosament i ostentant diamants valuosissims, el duia al casc quan fou mort a la batalla de Morat, guanyada el 22 de juny de 1476 pels exèrcits de Suïssa i de Lluís XI de França.

Un soldat suís arrebassà ornaments i robes del fastuós duc, sense donar importància a les joies, car vengué el diamant «Sancy» per vint sous francesos o un franc, a un monjo tan ignorant com ell de la vàlua del diamant, perquè el reven-

(1) Poble de la Sibèria oriental, al peu de les muntanyes de Judomo a uns 160 quilòmetres del Mar d'Otxotsk.

(2) El quilat té un pes de 20 grams.

gué per tres. Després d'un segle de desaparició, el «Sancy» torna a sortir formant part del tresor del rei Antoni de Portugal, el qual l'empeynà al senyor de Sancy—d'aquest ve el nom del diamant, —tresorer del rei Enric III de França. Sancy duia la joia al rei Enric qui li reclamava, quan fou atacat i mort per uns lladres a un bosc de les muntanyes del Jura.

El rei, cregut de que Sancy havia defensat el diamant, el féu desenterrar i obrir, trobant-li la joia al ventre.

El «Sancy» fou propietat del cardenal Mazarin, el qual el donà amb altres 13 al rei Lluís XIV.

Havent estat robat juntament amb el diamant «Regent», el «Sancy» sofrí moltes peripècies, fins que anà a parar al tresor de la corona de Rússia, després d'haver-lo comprat la família Demidof (1).

El diamant «Xa de Pèrsia», de 95 quilats, té la forma d'un tros de bareta llistada per les facetes. També perteneixia a la Corona de Rússia, així com el diamant «Estrella Polar», de 40 quilats i de forma sensiblement quadrangulada.

Juntament amb aquests quatre diamants, el tresor imperial de Rússia posseïa una multitud d'altres diamants de pes i vàlua inferior.

(1) No duia solament el «Sancy», el duc Carles el Temerari, en ésser mort a Morat, sinó altres dos diamants molt més grossos: «El Gran Duc de Toscana» o simplement el «Florentí», de 139 quilats, i «El Gran Mogol», de 275 quilats. Aquest, durant segles, ha estat el diamant més gros del món, fins que en 1905 fou trobat a Pretòria el «Culinan», el diamant mònstre de 3,024 quilats i 3/4 en brut.

El «Florentí», recentment ha mogut molt rebombori perquè Itàlia s'ha oposat a que l'emperadriu Zita el vengués, al·legant que havia anat a parar indegudament a la corona d'Àustria des del tresor dels Medicis. L'emperador Carles l'empenyà en una casa suïssa per a procurar-se diners quan féu la temptativa de recuperar el tron d'Hongria: Està valuat en 30 milions de lires.

«El Gran Mongol», de 275 quilats, passà moltes peripècies des de que fou trobat el cadàver de Carles el Temerari, fins que fou comprat per Julius II, amb destí a la tiara pontifical.

L'any 1907 el «Florentí» era valuat en 2.600,000 francs, «El Gran Mongol» en 12.000,000.

Si ara el «Florentí» és valuat en 80 milions de lires, «El Gran Mongol» ha de valuar-se en més de 138 milions de lires.

L'agombolament de joies confiscades

Les joies confiscades a tota la Rússia, de primer moment, valien 7,000 milions de francs, i quan hagueren fet la requisa general calcularen que havien reunit joies, la vàlua de les quals és una quantitat fantàstica: 60,000 milions de dòlars, ço que comptant el dòlar a 7'38, cotització del dia 14 d'agost en què escric això, puja a una quantitat més que fantàstica: 442,800 milions de pessetes.

Els soviets feren taxar les joies requisades per l'expert francès Faberge, joier de la Cort de Rússia.

Probablement la taxa resulta exagerada, perquè comptarien el dòlar a un preu massa baix, emportats per són desig de no tenir prou present l'estimbada del ruble. Malgrat tot, la vàlua o preu de les joies agombolades és enorme.

Quan les tingueren reunides, nomenaren una comissió de 61 membres per a la conservació del tresor, fins que fos venut. Alguns dels esmentats membres especularen amb el que tenien entre mans, però els comissaris i els seus satèlits foren inflexibles i 21 membres de la susdita comissió foren fusellats i altres condemnats a diverses penes.

Nomenaren una nova comissió amb l'esperança de què el càstig terrible que havia caigut damunt de la primera, seria exemplar per a l'altra. Sembla que en aquesta comissió hi té intervenció Agatò Faberge, fill del joier francès de la Cort Imperial, naturalitzat rus, diferentment dels seus dos germans establerts a París, i fins del seu pare, el qual sembla que ha continuat francès, malgrat la confiança de que li han donat mostres els soviets.

Les joies de la Corona havien estat taxades pels joiers Faberge pare i fill l'any 1898, en 8 milions de rubles or (uns 100

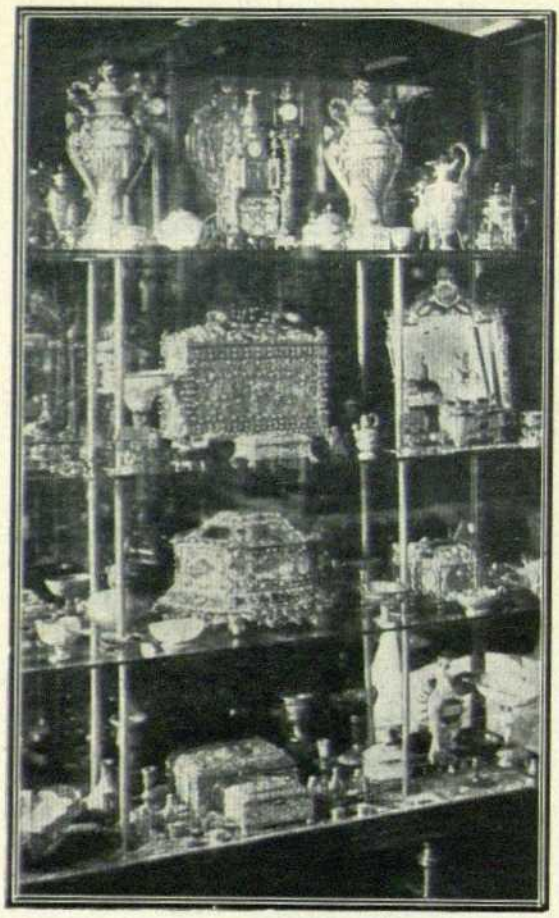

Vitrina del Museu de Petrograd, amb gerros que havien pertenescut a la reina de França Maria Antonieta, una caixeta del rei Segimon I de Polònia i joies i brillants que havien estat de la princesa Potjemkim de Suwarof.

milions de francs) (1). El diamant Orlof fou taxat en dos milions i mig de rubles or (31 milions 250,000 francs).

Però amb els darrers 25 anys, per totes les raons que he exposat abans, el preu de les joies ha pujat com un aerostat que s'enfila sense govern. Per això els 100 milions de francs de 1898 poden haver-se convertit en una quantitat fabulosa. Quina? No ho sabem pas. Els soviets diuen 60,000 milions de dòlars, i nosaltres creiem que exageren suposant més posada en raó la quantitat de 7.000 milions de francs amb que l'ex-joier de la Cort Imperial va taxar les joies confiscades l'endemà de la revolució.

En el munt de les joies imperials hi figuren veritables meravelles, com deixen veure les fotografies que acompanyen aquestes notes; però també n'hi ha d'altres, més petites o més corrents, que tenen gran vàlua històrica i dinàstica, com l'«Estrella Polar», el «Xa de Pèrsia», la «Cadena de Sant Andreu», la «Diadema de l'emperadriu Alexandra», etc., etc., o bé garanteixen un preu altíssim per sa vàlua intrínseca, com una sèrie de 13 diademes amb perles, diamants, uns rengles de perles, un lot de fermalls o sivelles, pendentifs abundants i variats, agulles de diamants, fils de perles i brillants, collars de perles de totes formes, *rivières* de brillants, etc., etc.

Tot aquest tresor, junt amb el de les grans cases de la aristocràcia russa, veritables dinasties de petits autòcrates riquíssims, i els objectes d'art i joiers de les esglésies de tots els cultes, que han estat segrestrats implacablement pels soviets, formen el tresor de la revolució triomfant, que ha esdevingut una tirania espantosa, perquè ha tingut a les mans els dos grans instruments de coerció: la fam i la riquesa.

La fam per al pobre mugic proletari perdut en les tristes estepes, miserable carn de subjecció tremolant pel revòlver del comissari del poble, com ahir tremolava pel fuet del policia del Tsar; la riquesa per als que formen la xarxa dominatriu que disposa de tots els recursos que hi ha a l'immens imperi, especialment abundant en riquesa acumulada en els joiers de la gent de casta privilegiada.

(1) No poso l'equivalència en pessetes perquè llavors, en plena desfeta colonial espanyola, la cotització de la pesseta era molt baixa i mentre les altres monedes europees és mantenien molt altes.

Avui aquesta condensació de riquesa, que és la joia, ha canviat de mans, i el que ahir era per als rics i poderosos signe de poixança i privilegi que els intensificava les sensacions de felicitat i dolçor del viure, avui és instrument de domini en mans dels desconeguts i dissortats d'abans i, consequentment, d'opressió, turment i desesperació en els altres que veuen—els que no han mort emportats pels cargolaments de la ruïna — allunyar-se les esperances de tornar a ésser quelcom del que foren i posseir quelcom del que els havia sobrat.

Altre aparador sumptuós. Les obres d'art de plata i or que s'havien agombolat al tresor de la Corona de Rússia. En elles hi figuren esquisides mostres de l'orfebreria francesa dels temps dels Lluïsos.

El destí de la joia

Singular destí el de la joia! En són petit volum conté el misteri canviant de una força il·limitada i és, avui, signe brillant de felicitat, xifra incògnita i pujant de riquesa, llambregada d'encis, sageta d'amor... i és, demà, enyorança punyent del bé perdut, rialla sardònica del destí cruel, sinistre instrument d'opressió, punyal destructor dels privilegis d'una casta i ceptre dels nous tirans...

Fins a nosaltres, els que no en tenim ni patim per la carència, perquè les mirem com estrofes i periodes bellament arrodonits, en contemplar-les en els dits esprimatxats i punxaguts de les formoses mans esblanqueides, en les pomposes cabelleres serpejants—casc de llum d'or o ala de misteri cobrint un caparró deliciosament buit—o bé en els colls tornejats que s'amaguen sota la cascada de gotes de llum que renúncia a cubrir-los, ens donen, pródigues, aquests sentiments de diletantisme i emoció epidèrmica, tan suaus, tan subtils i tan agradosos com la caricia de la flaire i colors dels vins generosos que l'home aiguader sent al passar, o com l'amolliment que commou la dona honesta en començar la temptació.

MIQUEL CAPDEVILA

BVSQVETS

MOBLISTA I DECORADOR

FORA DE CONCURS

MEMBRE DEL JURAT EN L'EXPOSICIÓ DEL MOBLE

Un aspecte de la Secció Especial d'Objectes d'Art i de Fantasia per a Presents

ANTIGUITATS : BATIKS : BRONZES : BROCARDS BRODATS : CATIFES : COIXINS : CRISTALLS CUIROS DECORATS : DOMASSOS : ESCULTURES ESTAMPATS : FAYANCES : IVORIS : LLÀNTIES DE TOTA MENA I ESTIL : MARBRES : PANTALLES : PINTURES : PORCELLANES : VIDRES

TALLERS :: EXPOSICIÓ
PASSEIG DE GRÀCIA, 36
TELÉFONS 5314 A. i 1017 S. P.

Les Escoles del Guinardó

Aspecte de la plaça de davant les Escoles, durant l'acte inaugural de les mateixes

ACTUALITATS

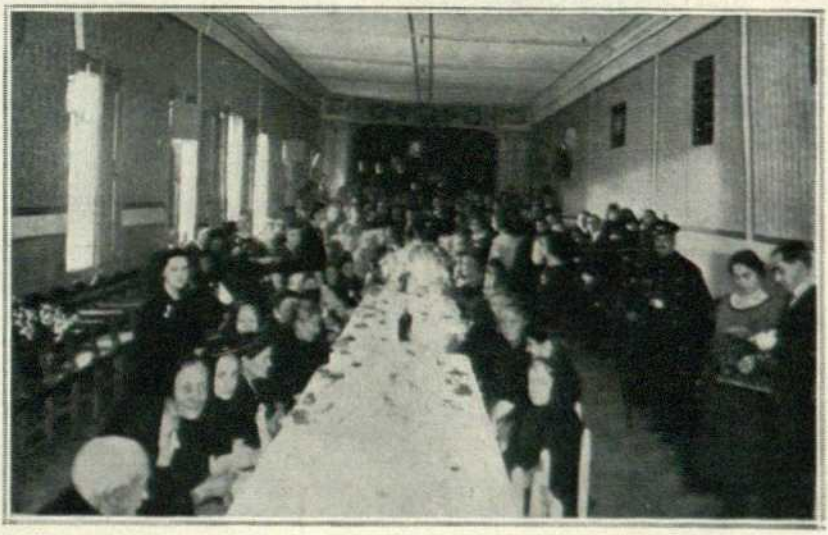

Al Centre Social de Betlem

Banquet amb què aquest benemèrit Centre catòlic obsequià a cinquanta vells de la barriada. La festa fou closa dignament amb un selecte concert per l'Orfeó del Centre

(*Fots. Sagarra*)

PIANOS ANGELUS

Els primers i més artístics de tots els pianos automàtics coneguts : Els pianos **Angelus** són els únics que per mitjà dels diafragmes neumàtics, la palanca de frasseig i el melodant, amb artistyle, imiten per complert la mà de l'artista : Audicions a totes hores

Agustí Guarro

ANGELUS-HALL : Rambla Catalunya, 7

Barcelona

L'HIVERN

Per Breughel, el Vell

Suplement al n.º 72 de D'ACÍ I D'ALLÀ

Col·lecció d'Adagis Catalans il·lustrats

per

Josep M.ª de Castellar

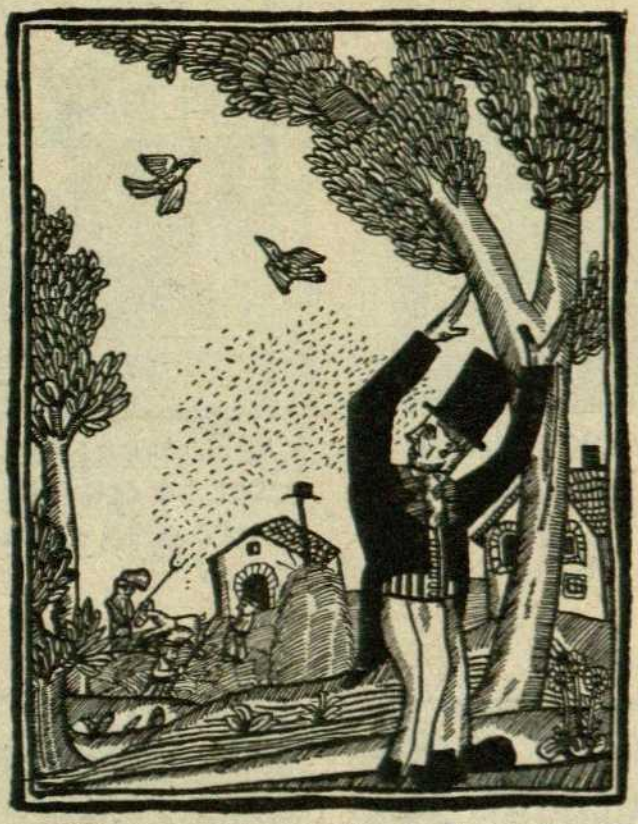

✠Qui no uulgui pols✠ que no uagi a l'era.

TOTA la fina ironia i sagacitat dels nostres admirables adagis l'ha sabuda plasmar bellament i subratllar magnificament En Josep M.ª de Castellar en els dibuixos que tenim el goig de reproduir. Esperit exquisit i sensible a la bellesa, En J. M. de Castellar no descendeix mai en cap dels temes illustrats, per vulgars que sien, al mal gust; mai l'expressió de la dita popular, per aprop que siga de la grolleria, és comentada en aquest to, ans la veiem suavitzada per la gràcia d'un detall qualsevol que, sense privar-nos el tast del suc picant de l'adagi, ens el serveix, podríem dir, en beire d'or. I aquesta, entre moltes d'altres, és una de les més bones qualitats dels dibuixos d'En J. M. de Castellar, dels quals en donem avui una petita mostra als nostres lectors.

F.

✠ Gat escaldat
:amb aigua tebia en
te prou.

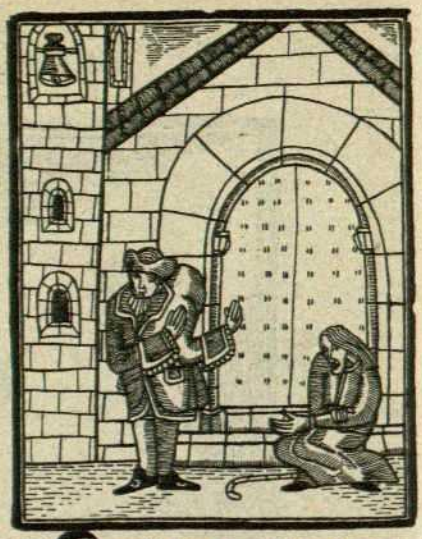

✠ Tantazantena:
::tot lo que tinc por-
::to a la esquena.

✠ Cada cosa pel seu
temps com les figues
per l'agost.

✠ Home casat burro
espatllat.

✠Les coses bones
:es fan espera.

✠Quan troni a Llobregat
agafa la capa i fuig
auiat.

✠Un pot d'apotecari.

✠Picar en ferro fret.

✠ Ja pots xiular si
:l'ase no uol beure.

✠ A l'estiu tota
::cuca uiu.

✠ Sortir el Sant Cristo gros.

✠ Si el pecar fos uirtut tots forem sants.

✠Qui te terra i no la: ueu, es fa pobre i no s'ho creu.

✠La pedra quan surt de la ma no: sab aon ua.

✠Quan Deu uol sense nuuols pleu.

✠Qui mal no fa, ✠ mal no pensa.

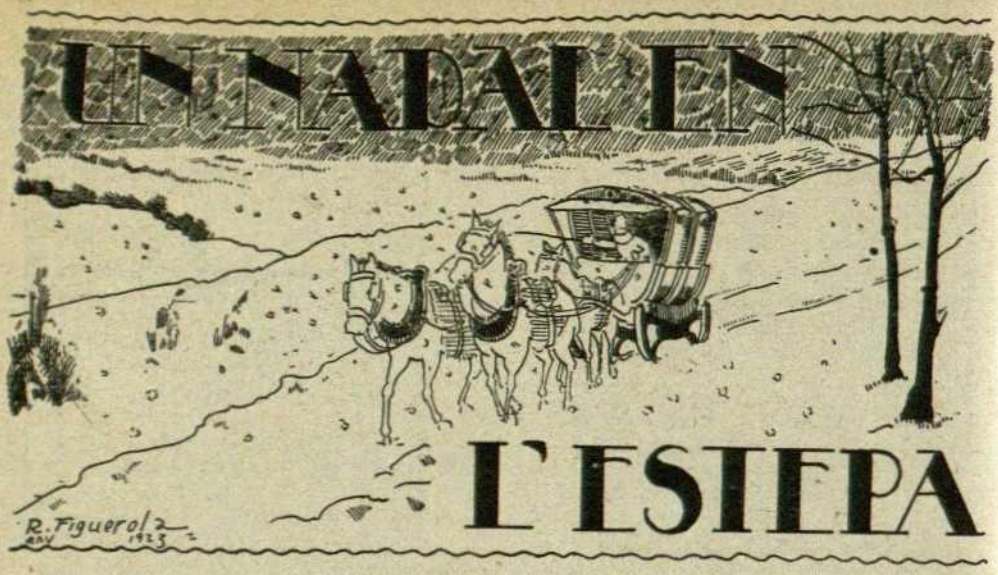

Mai en la meva vida m'he sentit tan sol com en aquell solstici d'hivern, trobant-me en camí — acompanyat pel mig enza i indolent cotxer de la meva troika — cap el fort Krasloffka, al qual esperava arribar encara abans de la nit. Feia vuit dies que havia sortit de Krasslinsk, prop del llac d'Aral, després d'haver llogat per algunes setmanes i a preu d'or aquell tir amb tots els ets i uts, i pretenia arribar a Orsk poc temps després de l'any nou.

En aquell dia d'hivern terriblement cru i en mig de l'estepa, el meu viatge me semblava tan enorme que fins el valor m'amenaçava en deixar-me. La solitud que durava molts dies, començava a exercir sobre meu son efecte aclaparador. Els cavalls, mal menjats, semblava que en prou feines podien obrir-se camí entre la neu que els arribava fins als genolls, i el cotxer renegava en una gerga indesxifrable. A més a més la tempesta tallava i escombrava la planúria il·limitada i ens llançava la neu voleiadissa directament a la cara.

Només me mantenia ferm al pensar en la nit que s'acostava i que era la vigília de Nadal. Tanmateix confiava passar-la ben agradosament i davant d'un bon foc entre oficials, relacionant-me altra volta amb homes civilitzats, la qual cosa esperava que havia de lliurar-me del desconsol d'aquell vaguejar per les immenses estepes asiàtiques. Seria ben acollit, l'hospitalitat russa en responia, i a més a més portava el correu de Petrograd a aquells homes oblidats, qual correu era la única comunicació que tenien amb la resta del món.

Entre aquelles cartes n'hi havia una de dos mesos enrera que venia de Berlin i havia sigut reexpedida des de Petrograd, el destinatari de la qual, millor dit, la destinatària — doncs anava adreçada a una destinatària — m'interessava qui sap-lo.

Berlin — Fort Krasloffka — quina planeta es lligaria entre ells?

Bé, ja ho veuria.

Queia la tarda quan els meus tres cavalls, completament reventats, arribaven esbufegant al cim del pujol on s'alçava el fort.

En el moment que entrava pel fosc portal, dos cosacs de barba frondosa es llançaren sobre meu des d'una obertura invisible.

— D'on venim, pare nostre?

— De Krasslinsk.

— Oh!

Una simultània exclamació admirativa.

— I a on anem?

— A Orsk!

— On és el capità de cavalleria?

— Ja t'hi acompanyaré, bon pare, contestà el més vell dels dos cosacs, i començà a ca-

minar al meu davant cap a una entrada tenebrosa. Després va dir: Allà, i senyalà una porta de la qual eixia una cridòria grollera que trencava sovint sovint una veu baladrera de dona.

Vaig entrar, restant, però, abans uns quants segons a la llinda per tal de que passés el baf d'alcohol i el fum espès que em tapava els sentits aguditzats per l'aire fred de l'estepa.

Dins de la cambra en forma de cova i mal il·luminada per un llum de petroli, en prou feines es distingien els homes, les formes dels quals gairebé amagava l'espessa fumera.

— Qui hi ha? — cridà una veu fosca i rogallosa.

— Un foraster, senyor comte — contestà tot seguit un altre.

— Avant!

Vaig veure un cos gegantesc i feixuc que s'alçava d'un llit arreconat a la paret del meu davant i que, tot balancejant-se, s'atansava cap a mi.

—Qui ets, bon germà?—preguntà toscament el que aparentava ésser el capità. La seva cara era noblement modelada, però llurs fesomies servaven el rastre de tots els vicis. Els seus ulls espurnejaven. Els seus cabells grisats queien en manyocs sobre els polsos. Son vestit era format per unes botes amb esperons gegantescs, un pantalon rònec de pell de cervo i una guerrera verda d'uniforme amb brodats d'or en el coll i les mànegues. Tot això, però, no deixava pas endevinar el seu llustre d'abans.

Digui mon nom.

— Comte Gorkoff—digué presentant-se i tot fent una reverència, que delatava encara l'educació de l'antic oficial de la brillant Guàrdia de Petrograd, ara, però, endinsat en les estepes de Kirgis!

Hagui d'asseure'm i vaig anar coneixent a tots els altres. Un tinent, el tarannà del qual delatava encara l'antic sargent; un abanderat, un jove petitet, d'ulls vius i malignes, fill d'un patrici de Kirgis, ingressat en l'exèrcit — segons semblava — per motius diplomàtics; un comerciant jueu de Gurjew sobre el mar Caspi, el qual feia dins el fort tota llei de negocis possibles i impossibles, i, a més a més, ella. Era una dona d'aspecte mustiu, però petita i graciosa, el passat aventurer de la qual sens dubte havia faisonat el seu tarannà nerviós, bellugadís, inconstant.

El cosac que servia com a criat, m'havia presentat un plat enorme amb peix fred, mantega i l'inevitable vodka, els quals vaig atacar valentament.

Sobre la taula, i com a únic ornament, hi havia el quadro d'una dona grossa i guapa vestida amb trajo de societat.

— La meva mare — digué el comte única i secament.

Havent sopat va contar-me, aclarint-la i disculpant-se'n, la seva història, certament ben vulgar, i la qual ja coneixia per haver-la oïda d'altres nombrosos oficials d'aquests territoris fronterers. Una brillantíssima ascenció en un dels regiments de Petrograd a Moscou, i després frivolitat, joc, dones i per fi — quan cap càstig podia servir-li de correctiu — el trasllat a qualsevol fort fronterer de la seva immensa «bona mare Rússia».

Mentre jo estava capficat en els meus pensaments, el comte Gorkoff s'havia tombat altra volta sobre son llit i adés anava contant, adés callava súbitament, però jo no podia lliurar-me de les meves preocupacions interiors per la meva sort i per la d'aquella dona que tan estretament s'havia unit a la vida d'ell.

Alicia von Endern, aquella dona petiteta i bellugadissa que seia al meu davant, havia conegut el comte en un ball de la Cort quan pertanyia a l'ambaixada russa a Berlin.

La romàntica jovencella fou bentost estimada per l'elegant rus, i un bon dia el segui senzillament a Petrograd on gaudiren de la vida i després, sí, feia any i dia que era al seu costat, aquí, en l'estepa. Planetes de l'home...

— Psh! Follies! — cridà des de son llit el comte Gorkoff, i m'oferí una nova ampolla de vodka, que el comerciant de Gurjew acabava de destapar.

Alicia s'havia aixecat i despenjà algunes capes de pells d'un moble semblant a un armari que hi havia en un recó, i sota del qual va aparèixer un piano, qual aparició m'admirà de bo de bo.

En aquell instrument, desafinat d'una manera esgarrifosa, va tocar una cançó que havia figurat, feia uns cinc anys, en tots els programes de tots els cafès-concerts. El capità i el tinent interrumpien bruelant roncament cada vegada que arribava la tornada.

De cop i volta començà a tocar baix i curosament música de Grieg. Aquella música

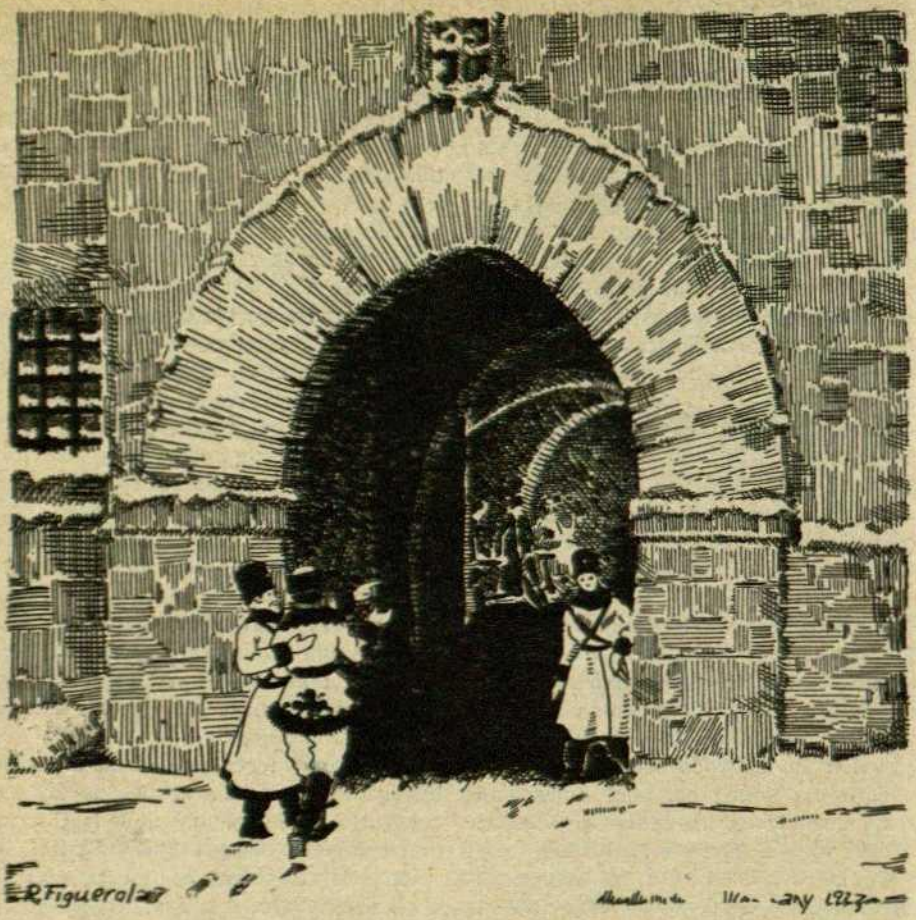

Allà, i senyalà una porta de la qual eixia una cridòria grollera... (Pàg. 951)

pregona i senzilla, oïda en aquells indrets remots, féu una impressió enternidora sobre meu, i el mateix capità semblava commoure's.

— D'on vens, bon germà? — va preguntar-me.

— De Krasslinsk!

D'una revolada s'aixecà del llit i allargant-me les mans digué:

— Oh! Tu ens portes el correu, doncs!

Déu meu! Certament que duia el correu! On eren els meus pensaments durant tot aquell temps?

Ràpidament vaig treure de l'infern de la guerrera el paquet de cartes.

Ella s'aixecà cuita-corrents del piano i, apropant-se i esguardant-me fixament, digué:

— Correu?

— Heu-se'l aquí: Alícia von Endern, i li allargava la carta de Berlin que duia sobre totes les altres.

— Capità de cavalleria Comte Gorkoff!

— Comte Gorkoff!

N'hi havia tot un pilot per ell i totes semblaven escrites d'una mateixa mà.

— Ah! La meva mare! — va dir, i la seva veu ronca i aspra sonava commoguda. Els seus ulls brillaven. Havia començat a llegir.

Ella havia obert precipitadament la seva carta i s'havia acostat al llum.

— Com — digué tombant-se cap a mi, — avui és la vigília de Nadal?

Vaig fer que sí. La carta caigué sobre la taula al costat de l'ampolla de vodka, i Alícia mirava fixament a la finestra per sobre nos-

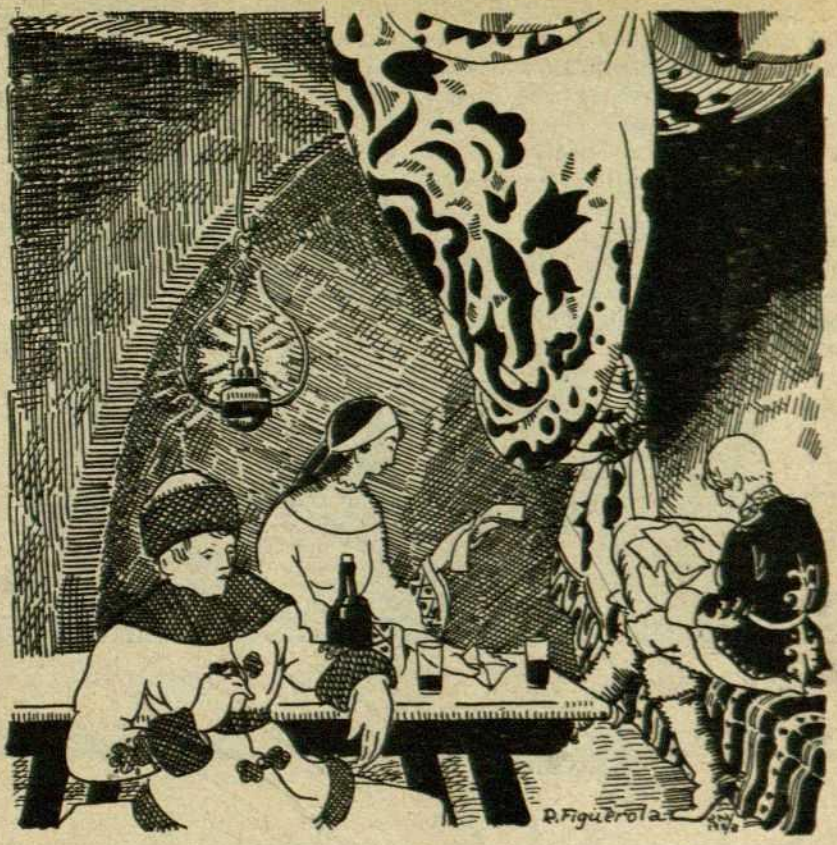

Ella havia obert precipitadament la seva carta i s'havia acostat al llum. (Pàg. 952)

tre. Havia deixat de nevar. Il·luminada pel brill clar de la lluna, al defora, s'estenia l'estepa infinita.

En tornar a esguardar-la, ella s'acostava lentament cap el piano. Preludià primer, començà després la melodia.

—Déu meu! No era allò...? Sí, eren els vells, els estimats sons:

«Quieta nit, santa nit, tothom dorm, sols vetlla la parella més austera, o! tu Noi, de rossa cabellera, dorm amb tota dolçor, dorm amb tota dolçor.»

Va cantar-la en alemany, tal com la va apendre de criatura, tal com va cantar-la innombrables vegades sota l'arbre de Nadal a casa dels seus pares.

El capità tenia el cap caigut entre les mans i somicava com una criatura. El tinent dormia en una cadira dominat pel magnífic vodka. El comerciant esguardava per la finestra amb ulls meravellats. L'abanderat somreia amb fred orgull.

Aleshores s'oí un súbit crit en el piano. I en tombar-me, vaig veure com ella el tancava sorollosament i, aixecant-se, sortia amb impetu per la porta. Jo també volgui alçar-me i seguir-la, però el capità m'aturà: —Ja tornarà, germà meu!

I bevent-se un got de vodka, de bell nou es deixà caure feixugament sobre el llit.

Sens donar-me'n compte, la meva mà agafà la carta que hi havia sobre la taula, just davant meu, i vaig llegir: «Bona noia estimada: Tal vegada sigui Nadal quan t'arribi aquesta

carta de la teva mare. I com tu no tornaràs jamai a casa nostra...» Vaig alçar els ulls. El capità es revolcava pel llit dormint intranquil·lament, els altres havien marxat. Vaig mirar quina hora era. Eren les dotze en punt.

Vaig atançar-me al capità i el cridí, demanant-li que s'aixequés de seguida per tal d'anar a buscar a Alícia, però el borratxo tan sols tartamudejà:

— Ja tornarà, germà meu!

Però jo freturava una certesa, i, abrigant-me ràpidament amb un abric de pells, eixí al defora; amb alguns cosacs mig adormits cercàrem pels voltants del fort. No la trobàrem enlloc. Correguérem pel camí del portal i devallàrem del pujol sobre del qual s'aixeca el fort Krassloffka.

La nit era serena i freda. Malgrat això, havíem d'avançar molt a poc a poc, ja que amb les teies enceses anàvem seguint un rastre sobre la neu acabada de caure.

Per fi, a la matinada, quan sortiren els brillants raigs de sol del primer dia de festa nadalenca, trobàrem sobre l'estepa el cos ert d'Alícia, després que un rastre fresc de llops ens havia ensenyat el seu camí.

ALEXANDER ARNDT
G. T., *trad.*

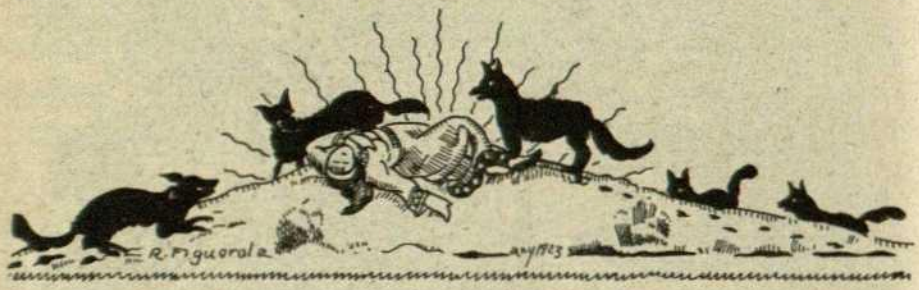

Dibuixos de R. Figuerola

Editorial Catalana
S. A.

El dia 3 de gener de 1924 es començarà a publicar

LA RONDALLA DEL DIJOUS

Director: J. MASSÓ VENTÓS

Setze pàgines esplèndidament il·lustrades, amb coberta a dues tintes, amb secció de varietats i curiositats. Hi col·laboraran els millors escriptors i els millors dibuixants, formant la més completa revista infantil, sobre bon paper i excel·lent tiratge. Posarem a les mans dels nois catalans unes petites joies de bon gust i de correcció.

Una tan pintoresca com *esplendorosa* parada de melons a la plaça del Beat Oriol

Reportatges ciutadans

Els venedors ambulants

Jo no sé certament el què arriba a les grans ciutats europees, i em penso que no s'ho passaran pas millor que nosaltres; però cal convenir que Barcelona pateix una veritable plaga de venedors ambulants.

Suara un regidor del nostre ajuntament ha donat la veu d'alarma i ha demanat que fos suspesa la concessió de llocs a la via pública i de permisos als venedors ambulants de tota mena.

Tant de bo les disposicions i la severitat municipals tinguessin l'eficàcia que mereix la bona voluntat del regidor esmentat. Però jo, francament, sóc pessimista. El mal és tant vell! ¡Hi ha tants d'interessos creats! ¡Moltes de les indústries ambulants fa tants anys que les veiem pels nostres carrers, que ja quasi formen part de la fesomia de la ciutat, i permeten que hom pugui comptar les estacions de l'any, per la mena de crits que sent al carrer o per la qualitat de les despulles de fruita que veu per terra!

Ara, que en poc temps, aquest primitiu *modus vivendi* s'ha desenrotllat d'una manera tant pasmosa, que avui, al mig del carrer s'hi ven de tot. Això podria segurament relacionar-se amb l'universal afany d'independència, amb un retorn a

Parada, amb pretensions, de vendre torrat i fruita seca, al Pla de Palau.

Altre «establiment» de torrat al Passeig de Colomb.

El fornidor de materials pels encenedors, té també la seva paradeta a l'aire lliure.

l'individualisme, o amb la pruïja de canviar la categoria d'obrer per la de burgès, encara que sigui en el més humil sentit de la paraula.

Els industrials ambulants poden classificar-se en dues categories: els *habituals* i els *ocasionals*. Entre els primers hi trobem els qui més formen la substància dels nostres costums. El carretó dels gelats, amb decorat de carroussel, que actua en tota la ciutat; les parades de «torrat», venedores de cacauets, avellanes, ametlles, xufles, figues seques, caramels, pilotes, etc., etc., que senten preferència per la barriada marítima i per les portes del nostre ruinós parc de la Ciutadella; les castanyeres, que aparèixen abans de Totsants i que, quant a instal·lació, estan igual que un segle endarrera, amb un vell paraigües cobrint la parada, o amb uns paravents de saca formant una diminuta barraqueta; els carretons del cafè amb llet, que molts barcelonins no coneixen, perquè fan la seva aparició a la matinada i pleguen pels volts de les deu, després d'haver venut un munt de llonguets i un sens fi de vasos d'una beguda calenta, de color de cafè amb llet.

Tenim la venedora de «bombes» multicolors, que fan momentàniament la joia infantil, però que ben mirat són un exemple del què passa amb les il·lusions. O en un instant de distracció el globus fuig de la mà de l'infant i li arrenca inconsolable plor, o si aconsegueix retenir-lo, a l'endemà, en despertar-se, el troba ran de terra, pansit i inútil.

Els carretons de les taronges i els dels plàtans, es dediquen al foment de les relliscades. Com que ningú s'en menja la pela, aquesta és escampada d'ací i d'allà, talment com si els gustadors públics d'aquestes fruites estessin subvencionats pels radiòlegs i pels metges especialistes en afegir cames i braços trencats.

Diguem altre tant de les descomunals parades de melons i sindries. Són aquestes unes de les més pintoresques i més abominables. No sols ocupen una extensió desmesurada, sinó que al seu costat s'hi instal·la còmodament una família i hi porta palla i fustes i encerats, i taules i tamborets i cadires estensibles, i vitrines amb vidres entelats i llavors per terra i la conseqüent cort de mosques i d'immundícia.

Tots els *mobles* ès de rigor que siguin el més tronats possible i el més poc adients al lloc que ocupen. Jo recordo haver vist, l'istiu passat, en una d'aquestes parades, dos grans *sillons* negres, tapissats, que en els seus bons temps havien lluït en algún saló burgès i als quals les vicissituds de la vida els havien portat, a les seves velleses, a mostrar les vergonyes en plena via pública.

No és rar tampoc, que sense protesta per part de l'autoritat municipal, per a completar tot aquest escampall, es vegi una vela d'arpillera, tota apedaçada, lligada a un arbre, i a un fanal, i a unes fustes plantades a terra, donant més aviat l'aspecte d'una barraca de gitanos que d'una instal·lació per a la venda de melons i sindries.

I els cirabotes? No parlem ja d'aquella munió de marrècs desvergonyits, que van de l'un a l'altre cafè amb la caixeta a l'esquena, sinó d'aquestes nombroses barraques permanents, de fusta, amb portes i tot, o d'aquelles altres, muntades damunt d'una tarima i resguardades de l'aire i del sol per un toldo de lona anunciador. En unes i altres hi han dos, tres i fins quatre seients encoxinats i un munt de diaris i revistes al servei dels clients. Oh! quina tara, quin obstacle posat a la visualitat dels nostres carrers, que no foren pas creats per a que hom els destinés a serveis que n'haurien d'estar bandejats en absolut!

Altra vergonya són les venedores de dècims de la rifa de Madrid. I no sabriem pas quina ens fa més fastig, si la que fa d'*ingènua* i va abillada com si aca-

Un dels democràtics establiments de *limpia-botes* al mig del carrer.

La popular venedora de cacauets, xufles i avellanes torrades.

La simpàtica venedora de bombes.

bés d'arribar d'un míser poblet de Castella, o aquella bagassa, més vistosa i vestida a la moderna, que fa servir els dècims d'encobridors i cerca conversa amb tots els homes de les taules dels cafès, que, o se l'escolten impassibles, talment com si fossin sords, o inicien un diàleg ben poc edificant.

No oblidem tampoc les rònegues parades de llibres vells de Santa Mònica, que seran tant clàssiques com es vulgui, però que per la seva situació i la mena de literatura (?) que hi abunda,—en algunes hi és exclusiva,— són un atemptat a la moral i un motiu de difusió de les més absurdes doctrines.

Modernament, ha vingut a enriquir la fauna dels ambulants, la professió de «minuter», o sigui de retratista que entrega el retrat a la poca estona. Aquesta espècie, que a l'istiu s'escampa per tots els pobles i viles de Catalunya, pastura lliurement per tota la ciutat, però s'alimenta amb predilecció als jardinets que volten l'Arc de Triomf, al Parc, al Passeig de Colomb i especialment a la Porta de la Pau, on els dies festius no és gens rar comptar-ne fins o deu o quinze, en un espai ben reduït.

I seguint la enumeració ¿qui no ha trobat al seu pas la tauleta del bisuter que li ofereix botonets d'os, *gemels*, gomes per a les mànegues de la camisa o la cartera, boquilles, pipes, encenedors, blens, pedres, benzina, pintes, paper de fumar, postals i tot un sens fi de petits articles de la més extensa varietat?

I el que hom troba més estrany de totes aquestes parades mercantils, és que es guanyin la vida. Venen en general articles de pocs cèntims i sembla estrany que puguin, no ja trobar-hi benefici, sinó cobrir les més apremiants necessitats. De tard en tard, una criatura s'apropa a un carretó de «mantecao» i dóna uns cèntims a canvi d'unes pastetes gelades que cap bé no poden fer-li. Un soldat s'apropa a una parada i compra «deu de cacaus» o avellanes, i en va llençant les pellofes per terra. Els fotògrafs treballen certament ben poc; per als «cocoteros», ha passat la moda de mastegar aquelles insípides serradures mullades; els cirabotes reposen llargues estones, i així tots els explotadors de la via pública gaudeixen d'un ofici que si proporciona uns guanys migrats, en canvi ofereix un camp vastíssim al foment de la ganduleria.

No obstant, per a nosaltres no deixa d'èsser un consol de veure que la majoria dels qui es dediquen a aquesta mena de negocis, que no reclamen activitat, ni coneixements, ni ofereixen cap pervenir falaguer, són gent de fora de Barcelona. Els seus crits, oferint la mercaderia, ens ho mostra prou clarament.

La relació de tots aquests ambulants que *esperen els clients*, és impossible de completar, tant és nombrosa i complexa. Però donem una breu ullada als venedors *ocasionals*, als que per a viure *del carrer* atreuen la gent a grans crits, fan rotlle i amb llargues i pintoresques explicacions ofereixen específics per a curar infal·liblement totes les malures que flagellen a la humanitat; o bé s'esgargamellen proclamant les excel·lències d'uns elàstics o d'uns cinturons de goma; d'unes eines universals o d'articles diversos procedents d'Alemanya; de «quita manchas», de penjadors per a la roba, d'aparells per a fer-se la corbata, d'estilogràfiques «*garantizadas de catorce kilates*», o bé «*carteras legítimas de piel de Rusia*»...

Clar que molt sovint, al millor de la peroració o de la venda, una discreta advertencia de «que ve l'urbanol!» és suficient per a que l'industrial tanqui l'establiment i es dissimuli pressosament entre la gent, per a aturar-se novament al cap d'una estona, cinquanta metres més avall. A mi, francament, l'engúnia no em deixaria viure, i jo crec que tots ells deuen patir del cor.

No deu ésser així, perquè ja no quedarien xerraires.

Veu's aquí tres models dels clàssics carretons de venedors ambulants: El coquetó del «*manlecao helao*».

El monumental de vendre cafè-amb-llet.

El miserable dels plàtans i fruites del temps.

Un dibuix de Rembrandt poc conegut

L'adoració dels pastors

Dibuix de Rembrandt, de la Biblia
editada per Scheltema & Holkemas Boekhondel, Amsterdam

SUPLEMENT AL N.º 72
: DE D'ACÍ I D'ALLÁ :

Col·lecció Heseltine,
: : d'Anglaterra : :

Altres tres aspectes ben barcelonins de venda al carrer: Les parades de llibres vells de la Rambla de Santa Mònica.

Grup al volt del xerraire venedor d'*«especifics»* i *«gangues»*.

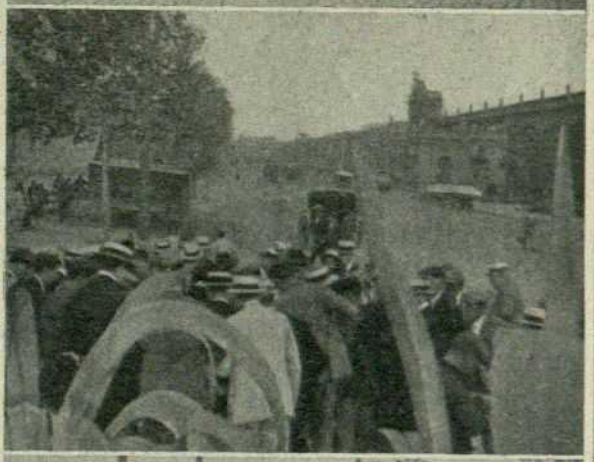

Quatre «minuters» a la Porta de la Pau, o sien els fotògrafs ambulants d'última creació

Barcelona creix; Barcelona progressa; Barcelona tots volem que sigui bella, civilitzada, còmoda i moderna. Cal, per tant, que si no és possible fer-ho radicalment, es vagin reduint tots els permisos de venda ambulant i que almenys, com a cosa urgent, s'estableixi un control sever que faci retirar tot aquest bé de Déu de carretons atrotinats, de parades vergonyoses, de toldos apedaçats o anunciadors, establint per als que vulguin continuar el seu negoci, un model d'instal·lació, com es féu amb els firaires, i la prohibició d'ocupar llocs cèntrics o freqüentats per forasters. El decor de nostra ciutat ho reclama amb urgència.

JOAN CLAR.

Nit de Nadal, a la llar

Als esposos En Josep Buxó i Na Maria Domènech .

En la tèbia llar
entre un goig profús,
quin dolç celebrar
la nit de Jesús!...
Les filles aprop...
I els fills que us té el cel,
besant-vos el front
amb un llarg anhel...
Josep no ploreu,
no ploreu Maria,
us cal, altrament,
millor companyia?...

Mn. Lluís G. PLA.

Aquest número de D'ACÍ I D'ALLÀ ha estat passat per la censura militar

CAP D'ANY FANTÀSTIC

PER

ÉMILE GEBHART

s la nit de Sant Silvestre, a Palerm, la darrera nit de l'any; una nit tota espurnejada d'estrelles, bressolada pels sospirs ritmats de la mar de Sicília.

Per sobre dels alts palaus flamejants de lluïssors joioses, més enllà de les muralles sarraïnes, tot el llarg de la Petxina d'Or, sobre la pendent dels pujols, semblants a naus de llum, les esglésies s'aixequen i planen en l'atzur límpid. La catedral àrab, els finestrals de la qual brillen talment com garbes de pedreria, sembla saludar allà baix la basílica normanda de Monreal, els reflexes vermells de la qual donen la visió d'una urna gloriosa, reposant entremig els cedres i els xiprers d'una muntanya sagrada.

Dins la capella palatina, il·luminada per milers de llànties d'argent, ornamentada amb llimoners i tarongers en flor, l'emperador Frederic II assisteix a solemnials matines, salmodiades per torns entre l'arquebisbe llatí de Capua, el bisbe grec de Siracusa i per un monjo nestorià, d'aspecte salvatge, baixat dels convents de l'Athos. Després, seguit de la seva Cort, de la seva cancelleria llatina, àrab i grega, dels seus geòmetres, dels seus astròlegs, dels seus alquimistes, dels seus trobadors i dels seus joglars, el Cèsar germànic ha entrat de bell nou en son palau, on, sota la vigilància del comte Bonifaci—son Coper Major—i en una cambra resplendent de mosaics estrafalaris disposats sobre un fons d'or, els esclaus i els patges enllesteixen els preparatius del sopar.

Al bell mig del saló d'espera, Bonifaci, molt agitat, s'esforça endebades per conduir un personatge d'aspecte inquietant, que ningú havia vist en entrar al palau, un desconegut que pretenia parlar amb l'Emperador.

Era un homenic, mesquí, cofat d'una gorra d'armini i vestit amb un trajo de seda blanca mostrejada amb signes estrambòtics; ni jove ni vell, de color d'ambre clar i barbamec de cara, tenia els ulls—uns ullassos a la vegada molt dolços i molt tafaners—color d'avellana madura.

—Qui ets, d'on véns, què vols?—interrogà Frederic.

—Algun aventurer—va dir l'impetuós Bonifaci—pagà vagabund o encantador de serpents. Fes-lo marxar, senyor, o millor encara, fes-lo empresonar!

L'estranger llançà al Coper Major un esguard agut, amarat d'ironia i de menyspreu, i, molt calmós, amb veu melodiosa, digué en llengua grega:

—Sóc el nigromàntic del Sacerdot Joan. Vinc de l'Ásia llunyana. Porto al rei de l'Occident les salutacions del meu amo i aquesta nova benaurada: ¡hem retrobat el Paradís terrenal!

L'Emperador somrigué i va dir:

—Tanmateix ara deu estar ben infectat d'herbotes, espines i ortigues. Però, si ets realment un mestre de la màgia, ensenye'ns de seguida els prestigis del teu art.

—I el sopar del Cèsar, nostre sopar?—

El nigromàntic alçà greument les seves mans carregades de pedres precioses i pronuncià molt baix algunes paraules inintel·ligibles.

rondinà Bonifaci, al qual un segon esguard del màgic enclavava als mosaics llòbrecs de la paret, entre la Torre de Babel i el Sacrifici d'Abraham.

* * *

El nigromàntic alçà greument les seves mans carregades de pedres precioses i pronuncià molt baix algunes paraules inintel·ligibles. I tot seguit els llums del palau semblaren extingir-se; un gran llampec violeta atravessà la cambra; les lloses de marbre es somogueren; un retruny de tro arribà del costat de la mar, i pel finestral trencat de les finestres ogivals calabruix punxagut — veritables claus d'acer — colpejà la cara dels cavallers, dels monjos, dels filòsofs i dels bisbes.

Donà tot això gran espant, un pànic inoït. Els testimonis del sortilegi fugien esmaperduts a través les mitges tenebres del palau. Sol, l'Emperador, molt pàl·lid, romania immòbil, la mà sobre l'empunyadura de l'espasa.

Bruscament, l'escena canvià. Una claror

d'aubada inundava la cambra; la sentor de les berbenes i de les roses embaumava l'aire; de la catedral àrab arribava el cant triomfal de ses orgues; de la capella palatina, el concert angèlic de les violes i les lires. I, sobre els fronts asserenats de bell nou, queia una pluja de flors.

— Certament, digué Frederic, ets un gran doctor en màgia...

— Un agent de Satanàs, un ministre de l'Infern—va interrompre el monjo de l'Athos, a qui la tempesta havia estropellat la caputxa.

— Tornaràs al teu amo—prosseguí l'Emperador—la salutació fraternal del Cèsar. Però tu, amic meu, quina recompensa desitges?

— Tanmateix ben poca cosa, digué el nigromàntic. Que el senyor Coper Major acompanyi la meva humilitat fins a la porta exterior de son palau.

— Ves-hi, doncs, Bonifaci—manà Frederic. —Ves i retorna sens tardança per tal d'abocarme el vi d'honor.

El comte s'atançà una mica de mala gana cap al màgic. El qual li allargà gentilment un anell ornat d'un gros robí.

— Pren aquest joiell, senyor cavaller, a fi de que siguem amics avui, molt temps, sempre.

Bonifaci passà l'anell a l'anular de la seva mà dreta. I la seva cara testimoniava la joia de son cor.

Des de la llinda de la cambra, es tombà cap a l'Emperador. Un patge sarraí presentava al príncep una bacina d'or; un jove negre inclinava vers les mans augustes un gerro de cristall. El canceller Pere des Vignes desplegava la tovallola de lli brodada d'or i porpra.

— Tindrè temps, pensà el comte, d'ocupar el meu lloc al sopar abans de que els caviars i els pebrots hagin voltat la taula. Tanmateix totes aquestes diableries han atiat la meva gana.

En atravessar els llargs corredors, va semblar-li que una fumerola pujava vagament al seu cervell. En baixar la gran escalinata, un rondineig estrany rodava per les seves orelles, un lament de gran ventada corrent sobre les altes arbredes, el clamoreig de les onades desfermades contra els esculls d'una costa ferèstega i, dintre la remor creixent del vent i de la mar, com el crit dolorós d'una munió de gent.

— Aquest home, es digué, m'està enganyant. Evidentment és una gran llàstima que no l'hagin penjat.

* * *

De cop i volta, el seu esperit vacil·là i defallí, talment la flama al buf d'un huracà. Sa voluntat s'evaporava com la seva consciència. Dintre la minsa boira d'una nit de Sicília, es sentia aixecat irresistiblement per invisibles braços i emportat, amb una espantosa velocitat, molt lluny de Palerm.

Fou aquella una cavalcada incoherent i folla. El pobre comte reconeixia una darrera l'altra les diverses regions de la illa. A la seva dreta galopava, tes sobre un corser d'Apocalipsis, el nigromàntic asiàtic; darrera d'ell una corrua de fantasmes mudes; sobre la gropa de son cavall, un nan, de cara de sutja, esperonava furiosament els costats de la bèstia fantàstica. Del canal de Messina, emporprat pels focs de l'Etna, Bonifaci passava a la platja de Segeste, alzinada de runes d'aspecte sepulcral, després a les pedreres de Siracusa, al temple esfondrat d'Agrigente, on, entremig de les estàtues mutilades dels déus olímpics, creixien prodigiosos cards. Aleshores tornà a veure la mar, la mar immensa, resplendent i sonora. I tot seguit, balancejant-se dolçament sobre un vaixell misteriós — un vaixell de dol amb grans veles negres — navegava cap a les costes d'África.

Mentrestant el dia s'obstinava en no aparèixer. Les hores seguien a les hores, uniformement fosques.

— El sol deu ésser mort, pensava el Gran Coper.

El sol no ho era pas de mort, car, en ràpids esquinçaments entre les nuvolades grises, de vegades deixava lliscar un raig livid sobre el desert de les ones. Després, la nit queia del cel, formidable com són les coses eternals.

Bonifaci no es queixà mai, no s'irrità tampoc. Sabia que estava encantat i s'abandonava a la sort. Els esclaus del nigromàntic li portaven fruits deliciosos, enervants begudes i polsaven la cítara a la capçalera del seu llit.

I el negre navili avançava sempre, amb una majestat funerària.

El comte s'atreví una vegada a preguntar al màgic.

— On anem, tan lluny de l'Emperador?

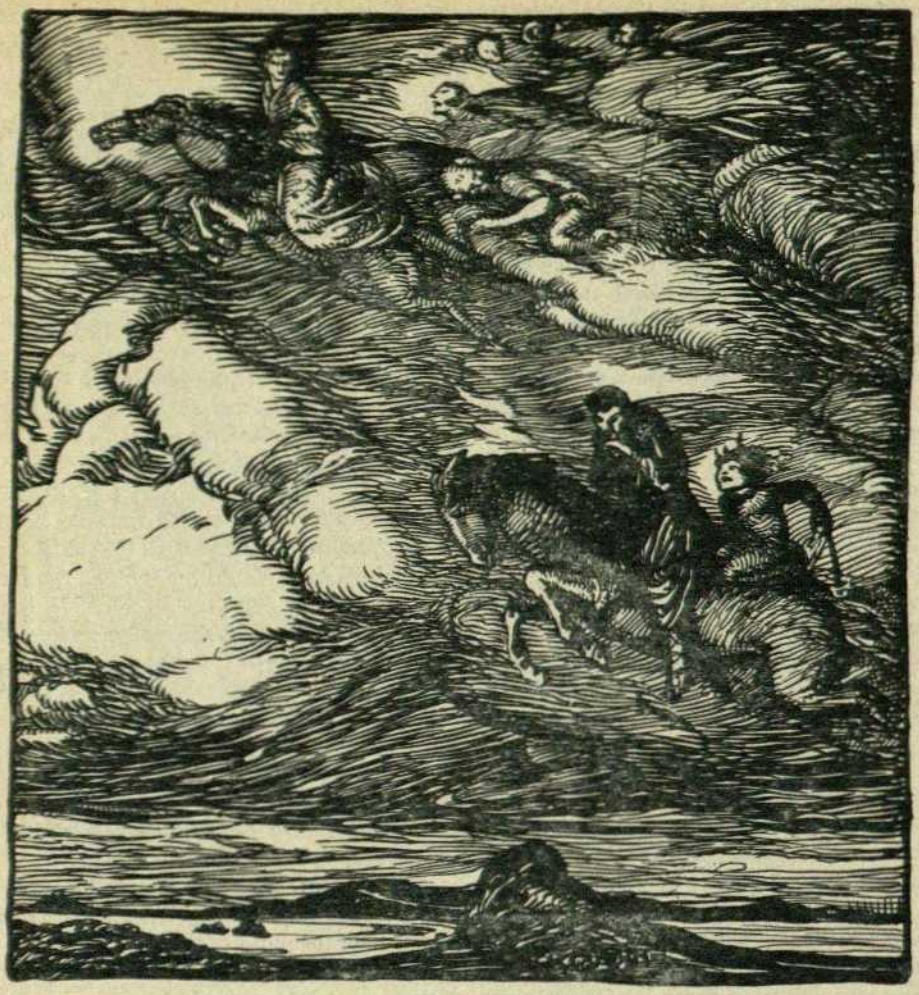

...galopava, tes sobre un corser d'Apocalipsis, el nigromàntic asiàtic; darrera d'ell una corrua de fantasmes mudes; sobre la gropa de son cavall, un nan, de cara de sutja... (Pàg. 965)

— Al Paradís terrenal, respongué el delegat del Sacerdot Joan.

Un matí, Bonifaci va despertar-se, tot banyat d'una claror d'abril. El navili ancorava davant de l'Àsia, sobre una mar riallera i enfront d'una vila coronada de cúpules daurades, on, entre els brancatges dels plàtans i dels sicomors, es destacaven blancs minarets. Tot el llarg de la platja, envaïda d'una munió multicolora i silenciosa, s'arrengleraven una filera de camells ricament caperonats.

— Nostra caravana — digué el nigromàntic.

* * *

I per les planes i les muntanyes, a la vora de rius amples com llacs i constel·lats de blaus lotus, per boscos ombrívols on cantaven aucells d'ales de maragda i de safirs, per les estepes melangioses, indefinides, on no apareixia cap rastre humà, començà el pelegrinatge del comte cap el jardí que fou el bressol del Món.

En el mig endormiscament del seu esperit, no s'inquietava gens de la fugida dels dies. Caminà bon nombre de setmanes per sota d'emparrats de roses i endevinà que allà era la Pèrsia. Entrà per sinistres corredors de roques, en una contrada meravellosa i trista, on gossos de bronze armats de vint

braços, regnaven en santuaris plens d'afrosos reptils, sobre les columnes de cinquanta colzades, dels quals es servaven drets els braços en creu, inerts i rígids, la cabellera i la barba poblades de rats-penats, taumaturgs i profetes. Després la caravana pujà de muntanya en muntanya fins a un cim sepultat sota un llençol de glaç i s'enfonsà al cor de l'Ásia, en les neus del Tibet, els pantans de la Xina, les solituds tristotes del Pamir. Finalment, el nigromàntic tocà a Bonifaci de l'espatlla i li digué:

— Mira!

El comte s'inclinà molt emocionat. Ben bé al fons d'un circ format per muntanyes quals penya-segats donaven vertigens, va albirar un bosc negre que un allau de roques tancà a la petja humana.

— Aquí el tens! digué el màgic.

Calia desmuntar. La caravana romangué dalt el cim. Bonifaci i l'encantador descendiren sols cap el paorós Edèn. Caminaven vora l'abim per un corriol tallat en espiral.

Començaren a caminar en aixecar-se el dia: al crepuscle arribaven, entremig les amenaçadores agulles de les pedres, de runa en runa, de terror en terror, al Jardí de Beatitud.

Els arbres gegantescos entremesclaven llurs branques en estretes desesperades; però aquests arbres eren morts, sense fulles ni flors; lianes dissecades penjaven llastimoses al llarg de les soques decrèpites i, sota la volta colossal, el bosc semblava més tenebrós que una cripta de catedral a mitja nit.

Ni un alè d'aire passava sobre el Paradís. Al lluny roncava un soroll de catarata. Bonifaci creié veure, entre les branques d'un arbre ben pròxim, desentortolligar-se les anelles d'una serpent monstruosa. I la serpent dardejava cap ell l'horror de son esguard.

L'home d'Ásia, el bruixot del Sacerdot Joan, havia desaparegut.

* * *

Aleshores Bonifaci es desmaià.

Quan va despertar-se, la seva sorpresa fou extremada. Es trobava assegut, nu de testa, a Palerm, sobre un escaló del palau imperial. En el cel, molt pur, tremolaven les estrelles; sorolls de festa voleiaven vagament al seu voltant.

Son primer pensament fou per l'Emperador.

— El trobaré més vell, va dir-se.

Pujà ben de pressa l'escalinata d'honor, es precipità en el saló on altre temps s'havia acomiadat del Cèsar.

El patge sarraí i el negret s'allunyaren emportant-se'n la bacina d'or i el gerro de cristall que acabaven de servir pel lavatori de Frederic. I el canceller Pere des Vignes rebia, inclinat, de les mans sacrosantes, la tovallola de lli brodada d'or i de porpra.

L'Emperador somrient, digué al seu Coper.

— La teva abscència fou breu, Bonifaci, en prou feines tres minuts.

En aquest moment les campanes de Palerm saludaven l'any que naixia.

— Tres minuts i la mort de tota una anyada, respongué el comte, una anyada per mi estranyament llarga i amarga. Servaré llarg temps el record d'aquest singular cap d'any!

Sopà sense alegria, el cervell encara torbat per les visions de son somni. Però el seu malhumor arribà a son comble quan va veure a l'anular de la mà dreta en lloc d'un robí molt preciós, un modest anell de plom.

ALFRED GALLART, *Trad.*

(Dibuixos J. Pey)

Vins fins de taula ::

Sant Quintí i Sta. Anna

Vins generosos i espumosos

Especialitat en moscatell

Malvasia: Lacryma Christi

Vermut Moya

Demaneu-los

en Colmados

i Ultramarins

Bodegues Salvador Moya

Avinguda d'Icària, 177 - Tel. 46 S. M.

Lysoform

(PRODUCTES DEL DR. HANS ROSEMANN, DE BERLÍN)

Desinfectant únic, d'olor molt agradable. Bactericida enèrgic, completament inofensiu.

FAMA UNIVERSAL

LYSOFORM medicinal.—Antisèptic beneficiós per a la pell i ideal en la higiene personal e íntima de la dona. (Rentats: 1 cullerada per 1 litre d'aigua calenta). Evita fluïxos i altres molèsties relacionades. No taca ni irrita. Insubstituïble per a l'assistència en el part, facilitant aquest per la seva composició sabonosa. Evita suors excessius. Elimina mals olors. (Flascons verds, amb etiqueta silueta infirmera, de 100, 250, 500 i 1,000 grams).

LYSOFORM en brut.—Sense rival per a desinfeccions generals, purificació de l'aire, destrucció de mals olors, desinfecció d'habitacions y robes de malalts contagiosos. En agricultura, per a combatre tota classe de paràsits de plantes i arbres. Higienització d'estables, corrals i galliners. Per a usos veterinaris. **Olor agradable. No taca. No irrita. Estalvia sabó.** (Llaunes de 1, 4 ½ i 10 quilos, a preus econòmics).

Per a usos personals deu emplear-se sempre el LYSOFORM medicinal, per ésser compost amb substàncies més purificades.

LYSOFORM SABÓ ANTISÈPTIC (Pastilles soltes).—Medicinal i de tocador, de perfum exquisit. Indicat per a persones de cutis sensible i per a la neteja dels nens. Suavitza i tonifica la pell. **El més neutre i detergent.**

LYSOFORM ELIXIR DENTÍFRIC.—Únic veritable antisèptic de la boca, que evita infeccions i conserva la dentadura. Produix una agradable sensació de frescura i evita la càrie. No ataca la brillantor de l'esmalt i destrueix l'acidesa de les genives. (Flascons verds d'un sol tamany, de 100 grams, amb etiqueta verd i or).

Representant general: Robert Teschendorf. - Barcelona. - Carrer Josep A. Clavé, 3, pl.

QUE TORNA?

De l'escriptor búlgar

IVAN VANOFF

QUINES bromes, quina boirada més espessa s'estenien sobre Vetren aquella tardor! Feia fred, humitat, el cel regalava talment en una aigua geliua que impregnava les baixes casotes del llogarret. I per la carretera fangosa i trista, quin bruit, quin moviment! Carros enganxats a cavalls descarnats, carretes de bous plenes d'utensilis militars, pagesos menant llurs rècules, ramats, omplien la via. En mig d'aquest desordre passa sorollosament una colla de reclutes, vestits els uns amb el capot d'uniforme, els altres amb samarres de pell de moltó girat el cuiro enfora, la majoria emborrassats amb trossos de tela de cobrir transformats en mantells contra la pluja, cenyits amb cartutxeres, el fusell a l'espatlla, adornat amb brots de boix i carregats amb sacs plenissims. Els braus minyons estan gelats, tenen fang fins als genolls, la pluja i la neu els fuetegen la cara, i, malgrat tot això, canten.

Al portal d'una taverna un grup d'oficials, viatgers i gent de poble guaiten curiosament i admirats aquests herois coberts de fang.

Al mig del poble s'han aplegat dones, donzelles, criatures malvestides, tremoloses, enrogides del fred. Esperen, per acompanyarlos, els homes de Vetren que vénen d'Harmanli amb llur regiment i es dirigeixen a marxes forçades cap a Sofia per a aconseguir des d'allí el camp de batalla.

— Ei! Mira el fill d'En Jordi! Bon dia, Esvelko!

— Ah, sí, ja el veig! Ara passa en Ranguel!

— Mira Nedelkin també! Joan, allà hi ha la teva mare.

Unes flors són entregades a cuita-corrents, corren llàgrimes cara avall, les paraules són mig dites només... i la tropa va passant, passant.

— Mare, guaiteu el germà gran! — crida una noia de galtes roges.

— Germà, Stoian, — exclama aleshores un nen de s t anys que anava amb la noia, allargant un braç cap als soldats.

— Fill meu, fill meu! — clama tristament la mare.

Un bell minyó, alt i ben plantat, de negres ulls, surt un moment de files, besa la mà a sa mare, abraça la germana i el germanet, es posa una flor, que li dóna una joveneta, al pit, una altra a l'orella esquerra, i tot seguit, apretant el pas, aconsegueix sos companyons, cantant sempre.

— Adéu, fill meu; bona sort! — crida la mare.

— Stoian! — crida la joveneta, empal·lidint.

Llurs veus es perden entre els sorolls; Stoian desapareix en mig dels soldats, que, dintre la boira, aviat són invisibles.

La mare segueix mirant; no veu res més.

La joveneta aixeca un cantó de son davantal i es tapa la cara.

Retornats a casa, la mare de Stoian obre el bagul vell, aixeca les camises i la roba blanca, i d'abaix de tot treu un ciri, l'encén davant les santes imatges i comença a resar de baix en baix.

En aquest moment tronaven els canons prop de Dragoman. (1) Era el 4 de novembre de 1885.

* * *

Aquella nit la mare Tsena tingué un somni.

Veié un nuvolot enorme, i l'exèrcit passava per dins el núvol, i Stoian també. Mare de Déu Santíssima, quines coses més esgarrifoses! El núvol s'agita, el cel tremola, la terra és commoguda... talment com si es lliurés una batalla. Stoian desapareix dins la nuvolada, no se'l veu més... En aquest instant Tsena es deixondeix. Al seu voltant tot es fosc, una nit negra. A fora, el vent bufa amb violència. Vet aquí la batalla. Senyor Déu Jesucrist, protegiu-lo! Santa Mare de Déu, tingueu pietat de Stoian!... No dormí més fins a l'albada.

(1) Població fronterera amb Sèrbia, on s'esdevingué el primer combat de la guerra serbo-búlgara.

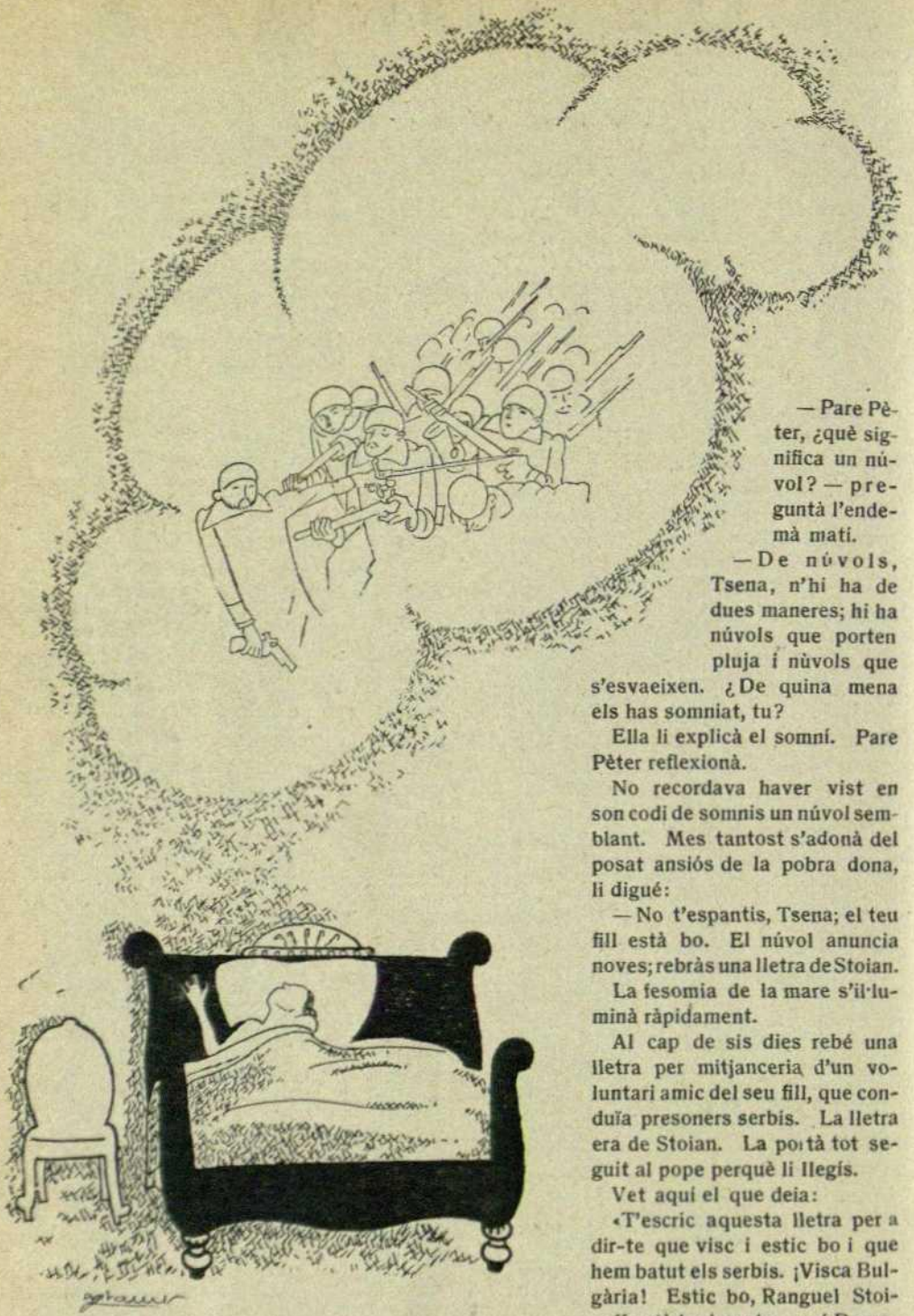

Aquella nit la mare Tsena tingué un somni.
Veié un nuvolot enorme, i l'exèrcit passava per dins el núvol, i Stoian també (Pàg. 969).

— Pare Pèter, ¿què significa un núvol? — preguntà l'endemà matí.

— De núvols, Tsena, n'hi ha de dues maneres; hi ha núvols que porten pluja i nùvols que s'esvaeixen. ¿De quina mena els has somniat, tu?

Ella li explicà el somní. Pare Pèter reflexionà.

No recordava haver vist en son codi de somnis un núvol semblant. Mes tantost s'adonà del posat ansiós de la pobra dona, li digué:

— No t'espantis, Tsena; el teu fill està bo. El núvol anuncia noves; rebràs una lletra de Stoian.

La fesomia de la mare s'il·luminà ràpidament.

Al cap de sis dies rebé una lletra per mitjanceria d'un voluntari amic del seu fill, que conduïa presoners serbis. La lletra era de Stoian. La portà tot seguit al pope perquè li llegís.

Vet aquí el que deia:

«T'escric aquesta lletra per a dir-te que visc i estic bo i que hem batut els serbis. ¡Visca Bulgària! Estic bo, Ranguel Stoinoff està bo i nostre cosí Demetri, també; et dóna molts records per sa mare. Els serbis ens han

enviat moltes bales de canó i descàrregues; tenen, però, molta por als nostres «hurras!» Demà passarem el coll de Dragoman. Quan tornarem, jo portaré de Nisch un regal a Kina. Et trameto un franc perquè el gastis tu. Ensenyaré a Radultxo com xiulen els obusos. Et saludo. Ton fill submis. «Stoian Dolveff».

»Moltes recordances al pare Pèter. Hauria volgut enviar-li un fusell serbi, però no en tinc a mà. Tiren molt lluny, els serbis, però apunten malament. Moltes afectuositats per Stoianka també».

Aquesta lletra alegrà el cor entristit de Tsena. Corregué amb tota la força de ses cames cap a casa dels pares de Stoianka. Allí va haver-hi aixi mateix gran alegria. Mes fou Radultxo qui s'alegrà sobretot per la nova manera de xiular que el seu germà li ensenyaria.

En sortir al carrer veié una altra colla de presoners i un soldat búlgar al darrera. Si fos Stoian? S'hi acostà ràpida. Mes no ho era ell. De totes maneres volia demanar al soldat noves del seu fill, però els presoners — era la primera vegada que en veia — atragueren-li l'atenció.

— Ai, Senyor, — murmurà — aquests són els serbis? doncs tots són ben plantats... i llurs mares els enyoraran i patiran de tenir-los tan lluny. Espereu una miqueta, joves.

Entrà a casa i en sortí tot seguit amb un gerro d'aiguardent a la mà, cridà als serbis que s'aturessin, que ella els duia beure. El soldat búlgar que els conduïa somrigué amicalment i detingué el destacament.

— Gràcies, gràcies — deien reconeguts els presoners, retornats per la benfactora glopada de raki.

— En queda almenys una gota per a mi? a ta salut, mare, — digué joiosament el búlgar, buidant el fons de la gerra.

— També són fills de Déu, ells... per què barallar-se, doncs, els uns amb els altres? — pensava la mare Tsena, mirant allunyar-se el petit grup.

S'havia firmat la pau.

S'acostava Nadal i els soldats eren llicenciats. A Vetren mateix n'havien retornat alguns. Stoian, però, no era d'aquests... i no es sabia res d'ell. La mare Tsena s'enguniejava, li venien tristíssims pensaments.

Passen els dies, ella mira la porta sovint, no truca ningú? Ranguel Stoinoff ja ha arribat, després Pere, els germans Stamatoff també. Ella va a trobar-los; els pregunta..., ningú sap res. Ells han vist Stoian fins un cert moment; en sec l'han perdut de vista.

— Mare, el cosí Demetri ha arribat — va dir-li sa filla Kina al moment que tornava a casa.

Se'n torna cap a casa Demetri. — Bon dia, Demetri; Stoian on s'ha quedat?

Demetri tampoc sap res. — Potser l'hagin enviat a la banda de Vidin — diu tentant d'asserenar la mare; — qui sap si torna per un altre camí.

Déu meu Senyor; i on pot haver-se quedat el meu fill? — murmura.

Surt i se'n va a la casa de Stoianka. En arribar a la porta, el cor li bat fortament. Segurament Stoianka li dirà que ella n'ha rebut noves, que li envia records per a ella, que per Nadal arriba. Mes Stoianka, en lloc de respondre clar, calla. Els ulls solament se li entelen.

* * *

Tot el poble està en moviment. Hom espera el pas del primer regiment que torna de la frontera. Justament davant per davant de la casa de Tsena han plantat dos arbres amb els ramatges corbats a manera d'arcades. Hom ha dut de la muntanya abet odorant i n'ha guarnit els arbres i l'arc, al qual han clavat una bandera portada expressament de Pazardjik. «Benvinguda als braus guerrers», penjant de tot arreu banderoles tricolors: un veritable arc de triomf!

La tropa victoriosa arriba i passa. «Potser ve més endarrera, potser vol venir a la tarda a l'hora justa de la festa; segurament que no passarà el Nadal en un lloc foraster; vet aquí com ara van arribant soldats un a un; fins al vespre encara pot venir. Prou que ho sap que aquí uns cors l'esperen patint».

Així pensava la pobra mare.

Tsena anà a l'església molt de matí. Amb el franc que li envià Stoian comprà ciris i els encengué davant de totes les imatges del santuari. Se'n tornà a casa amb posat menys trist.

— Avui és Nadal, retornarà, per força... Santa Mare Celestial, torneu-me'l el meu àngel... Senyor Jesús, acorreu-me.

Sa filla Kina li anuncià el retorn d'altres joves del poble.

La mare es torbà encara més.

— Veste'n a buscar el teu germà, com els altres, doncs—digué a Kina, amb posat desagradós.

— Mare, jo també vull anar-hi — digué Radultxo. I els dos infants pujaren el carrer cobert de neu i, sortint del poble, avançaren carretera enllà.

La mare es quedà a la porta, esperant.

Un vent glacial bufa de la muntanya. Les altures, les valls, les planes són blanques de neu. El cel és trist. Negres vols de corbs, volen damunt dels camins o s'aturen a les nues branques dels arbres. D'ací i d'allà, per la carretera que duu a la collada d'Ichtiman, unes taques fosques assenyalen els grups que esperen els que han d'arribar: noies, criatures, dones velles. I bé que se'n veuen venir encara de soldats; uns que van sols, altres en formació. Kina i Radultxo passen davant del primer grup; passen davant del segon, del tercer i avancen carretera enllà. Volen ésser els primers de veure i trobar Stoian. De seguida el coneixeran, malgrat la neu que ja cau i els encega.

La carretera puja i es perd darrera un pujol. Ja no es veu res. Kina i Radultxo arriben a dalt de tot, allí el vent és més fort i no els deixa avançar bé. Passen dos soldats coberts de neu. Cap és ell.

— Encara en vénen més de soldats? — va demanar-los Kina.

— No ho sabem, nena, nosaltres. Qui espereu?

— El nostre germà — respon Radultxo.

Els vianants passen.

Kina torna a escorcollar la llunyania. Té fred, tremola, i Radultxo ploriqueja; però te d'arribar el germà gran, han d'esperar-lo, sinó la mare podria enfadar-se o plorar si no li portessin pas.

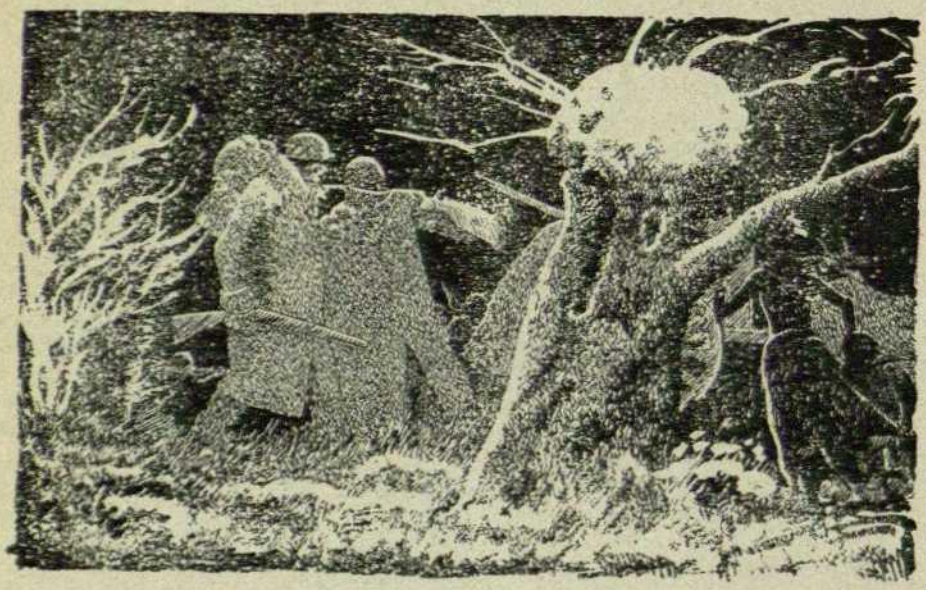

Es lluca un carruatge amb dues persones molt abrigades amb vestits calents. Quan va per passar davant seu, Kina atura el pas als cavalls.

Es lluca un carruatge amb dues persones molt abrigades amb vestits calents. Quan va per passar davant seu, Kina atura el pas als cavalls: — Senyor, que encara en vénen més de soldats? — No ho sé, maca, — respon un dels viatgers aixecant-se un xic el capell forrat i guaitant amb admiració aquella noieta roja, amoratada de fred.

El carruatge reprén el camí.

Els dos infants romanen com clavats al sòl. Les hores passen. El vent muntanyenc augmenta en violència; talla la cara dels infants, els aixeca els vestits; la neu s'arremolina tot al voltant, però ells no reculen. Llurs mira-

des resten fites a l'horitzó cercant-hi un ésser vivent. En sec el cor de Kina s'estremeix. Veu al lluny una partida de genets. Quin munt de soldats! De segur que allí hi ha el germà gran. L'espera sens bellugar-se. Els genets passen sorollosament davant seu i continuen llur ruta. Kina fa senyals amb la mà a dos oficials que troten una mica endarrera.

— Capità, que ve el nostre germá? — pregunta amb veu plorosa.

— I qui és ton germà? — li demana un d'ells.

— El germà Stoian, el nostre germà Stoian — crida despacientadament Radultxo, estranyat que aquell bonic capità no sabés que Stoian era llur germà.

— Quin Stoian?

— Stoian, de Vetren — respon Kina, amb convicció.

L'oficial parla en veu baixa amb son company; després demana amb interès: — És que el vostre germà era de cavalleria?

— Sí; sí, senyor, — respon la pobra criatura, sense compendre bé la pregunta.

— Doncs no ve amb nosaltres, petita.

— Aneu, retorneu al poble, que us glaçareu aquí — els diu l'altre oficial.

Els dos cavallers, esperonant els cavalls, aconsegueixen l'esquadró.

Kina plora, Radultxo es lamenta. Llurs mans i llurs peus estan adolorits del fred, llurs llavis blauegen. Davant seu, la carretera es veu deserta fins al poble. Els que esperaven, se n'havien entornat, puix ja fosquejava. El vent bufa violent. Només s'entrelluquen a la llunyania els genets que fugen, i el vent encara duu fins als infants una remor joiosa de cançons de soldats. Aleshores Kina i Radultxo s'entornen cap a casa.

* * *

Cau la nit. Les mans enfonsades a les butxaques, caminen silenciosament, pensant en la mare que els espera davant de la porta.

El brogit d'un carruatge de tres cavalls ressona darrera d'ells.

— Senyor, que vénen soldats encara?

El carruatge passa ràpidament pel seu costat; en l'obscuritat ningú els ha vist ni sentit.

La neu remolinejava sempre al seu voltant. Venia de l'oest, del camp de batalla, on entre els ceps, a la vora de Pirot, ja havia emblanquit la tomba de Stoian.

J. M. CASAS HOMS, *Trad.*

— Aneu, retorneu al poble, que us glaçareu aquí.

(Dibuixos de Castanys)

Crònica Catalana

Mes de novembre

A Vallbona de les Monges hi havia un monestir secular, un monument arquitectònic de primera categoria. Aquest monument artístic havia corregut perill imminent d'anar en orri, per tal com el cimbori amenaçava de caure el dia menys pensat, i amb el pes que aquest cimbori tenia, tot l'edifici, si aquell hagués caigut, hauria estat fet malbé.

Però la Mancomunitat en tingué esment. Fou mig sense adonar-se'n ni els mateixos habitants del vell i gloriós, monestir,—unes bones monges—que la Mancomunitat, sabedora del perill que corrien, va presentar-s'hi oferint d'acudir a temps. Les humils religioses en foren agraïdissimes.

I vingué la tasca de la Mancomunitat. Treball pacient, de molt cost, de moltes dificultats, de muntar i desmuntar, curosament, bastida sobre bastida, pedra i altra pedra, i tornar a reconstruir el vell i esquerdat cimbori de manera que així com ha resistit cinc cents anys, pugui resistir-ne altres tants.

Així ha estat salvada una joia artística, admiració de tothom; la qual s'hauria inexorablement perdut si la Mancomunitat no hi hagués acudit amb la seva acostumada diligència.

Una vegada més, la tasca de la Mancomunitat ha estat una tasca de reconstrucció.

La seva tasca és de reconstrucció integral, total, en tots els ordres.

❋ La mateixa Mancomunitat ens ha ofert dues obres esplèndides plenes d'esperit: la una és el curs de conferències d'Henri Delacroix, el savi i eminent professor francès de París, parlant de la psicologia del llenguatge. Aquest savi francès té fama universal; i a casa nostra és vingut per oferir-nos les primícies de molts dels seus altissims estudis i recerques més recents. L'altra és la inauguració de curs de l'Escola d'Infirmeres; de l'Escola que ensinistra les nostres dones en la sagrada missió, sagrada i gentil, de la cura i assistència de malalts.

Fixem-nos en la bella multiplicitat d'aquesta tasca harmònica, de conjunt ple, que no deixa cairés foscos ni cantons buits.

També les Infirmeres de Santa Madrona han inaugurat les seves tasques, venint així a coadjuvar, per major abundament, en una cosa tan bona i tan necessària.

❋ Tot el novembre ha sonat com un orgue sonor. S'han obert les sessions de les amistats musicals: els «Amics de la Música», «Música da càmera», «Associació íntima de concerts», associacions de música de Girona, Lleyda, Olot, Granollers, i d'altres... Finalment, el Gran Teatre del Liceu ha obert les seves portes... I encara l'Orfeó Català, la gloriosissima institució, ha començat els seus tan esperats concerts.

Tota la tardor, tan lloada per les seves postes i per les seves colors aurifiques, ha d'ésser no menys lloada pels seus orgues sonors.

❋ Una novella activitat social cal assenyalar: volem dir el Comité de Llengua Catalana, amb l'organització, per totes les encontrades, de cursets de llengua i literatura catalanes. Sense grans espectacles, sense cridaners mitings, la nostra gent es dedica a un treball de conreu d'esperit i de perfeccionament. Molt bé.

També la Joventut Social Popular començà a donar una sèrie de conferències de tema apropiat a la seva significació, a càrrec de bons tractadistes, que han vist congregar-se una munió de ciutadans àvids de comunicar-se i d'enfortir-se en les doctrines bàsicament orientades; cosa tan convenient, ara que hom parla de tants de trontolls.

❋ Molt de soroll de fútbol, obsessió general: potser un gra de massa. Joventuts i no joventuts s'adaleren i es debaten sobre el mateix tema. Però és el vent dels campionats que s'ho enduu tot. Vigilem que aquesta ventada no s'endugui, entre les brosses dolentes, algunes porcions belles d'esperit. Ara l'espectació és, amb totes les de la llei, enorme. Davant la imminència del «match» Barcelona-Europa. Es, verament, el tema preferent, nacional, podriem dir, i internacional.

❋ En el Centre Excursionista de Catalunya, fogar de cultura, ha tingut lloc una escaient vetllada necrològica a la memòria d'En Cèsar August Torras. L'home benemèrit s'ho mereixia, i al seu alt exemple bé valia d'encendre-hi aquesta llàntia del record i de l'agraïment. Per més que hagi estat dit, l'excursionisme no hi serà mai de massa; al contrari, que encara és poc i reduït pel que hauria d'ésser. Excursionejant s'enforteixen els muscles del cos i creixen les ales de l'esperit.

❋ La mort, sempre traïdora, ens ha llevat dos amics estimadissims; el conegut catalanista de Sant Feliu de Guixols, Joan Casas i Arxer, i l'infatigable diputat de la Mancomunitat de Catalunya, Angel Serafí Casanovas, l'home bó, l'home tot cor, home d'acció intensa i exemplar. A. C. S.

TEATRE.—El vell Colisseu del Romea, ultra l'«Infant que no sap son nom», de Josep Maria Folch i Torres, que va continuament en el cartell, han estat dos èxits la comèdia d'En Carles Soldevila «Vacances reials», i la de Lluís Pirandello, traduïda per Josep M.ª de Sagarra, «El barret de cascavells».

X.

Aquest número de D'ACÍ I D'ALLÀ ha estat passat per la censura militar

J. Uriach y Cª S. en C.

(FUNDADA EN 1838)

Drogas
Productos químicos
Específicos

Aguas minerales
Perfumería
Comestibles

BRUCH, 49

(Entre Cortes y Diputación)
Teléfonos, 7 y 8 S.P.
(SECCIÓN DE VENTA AL DETALL)

"PURGANTE COTIDIANO"

Las Unicas que purgan sin Cólicos

PILDORAS JABONOSAS BOISSY

LAXANTES
PURGANTES
REFRESCANTES

Precio de la caja de 40 Píldoras: 4 Pesetas
Farmacia **BOISSY**, 2, Place Vendôme, **PARIS**

Las PILDORAS JABONOSAS BOISSY son las únicas que se emulsionan en el intestino purgando poco a poco sin cólicos. *Se hallan en todas las Farmacias.*

NOTA. — A toda persona que remita 35 céntimos se le enviará gratis y por correo certificado una caja con 4 Píldoras «Boissy».

J. URIACH I C.ª—Apartado 632. — BARCELONA

Calefacció :: Ventilació

Cuines : Termosifons

i demés rams d'Enginyeria domèstica

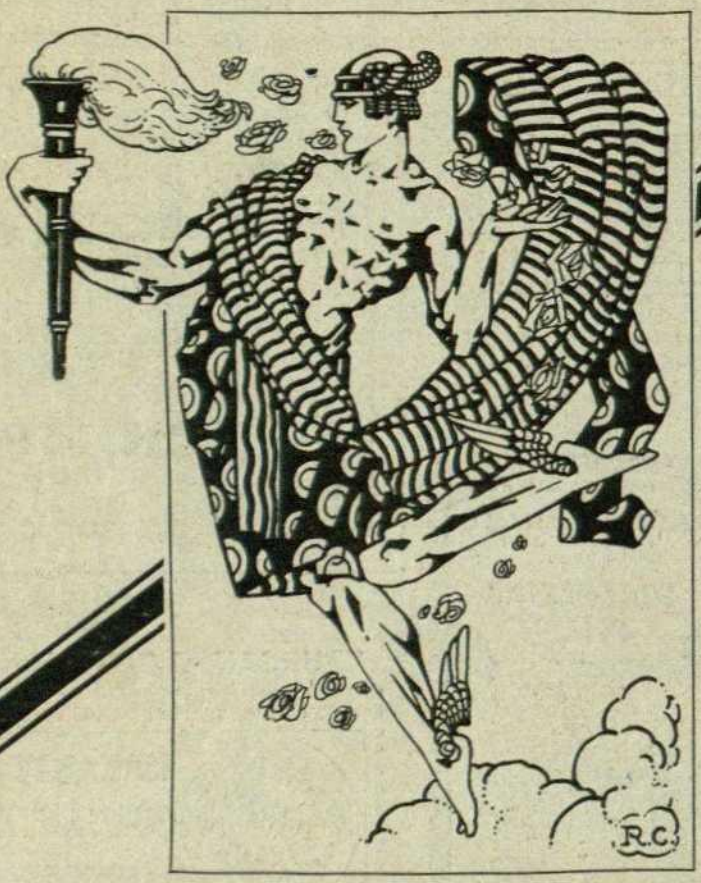

EREBUS

S. A.

Rbla. Catalunya, 44 - Tel. 4241 A.

LARDINA

La millor de les mantegues per a cuina

La LARDINA, usada en cuina i pastisseria, substitueix amb aventatge a les mantegues de vaca i de porc. És millor i més fàcilment digerible que l'oli d'oliva. Eminents metges i higienistes recomanen la mantega de coco pura com el millor dels greixos comestibles. I a LARDINA és una mantega excel·lent per a fregits i per a pastisseria.

DE VENDA EN TOTS ELS ULTRAMARINS

Únics fabricants:

RIERA I RUIZ. S. EN C.

Pallars, 210 (S. M.) - Tel. 436 S. M. - Barcelona

MARCA REGISTRADA

EL COCOTERO

A. Casajuana

Diputació, 279 BARCELONA

AGENT
des de 1909 del

Ford

L'Automòbil Universal

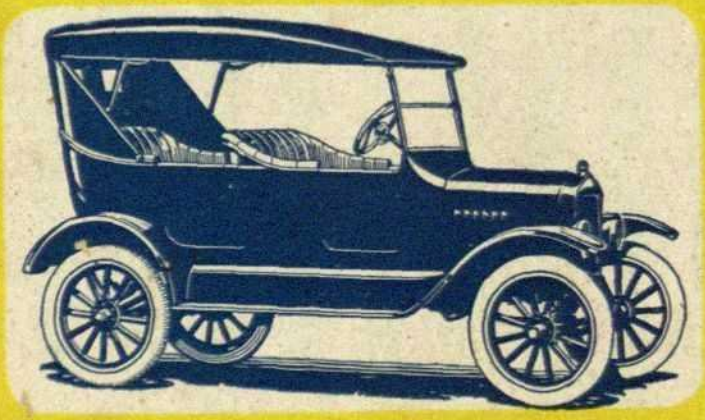

AUTOMÒBILS : CAMIONS : ÒMNIBUS
TRACTORS : ARADES OLIVER

EDITORIAL CATALANA, S. A., Ferlandina, 7, 9 i 11 Telèfon 5329 A.

R. 1011